№ 4 ՆՐԵՔՇԱԲԹԻ, 10 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

1912

ՔԱՌԱՍՈՒՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՆՐԵՔՇԱԲԹԻ, 10 ՅՈՒՆՎԱՐԻ № 4

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ"
Сергіевская ул., № 5
Tiflis, Rédaction „Mschak"

Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամենուրեք

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.

Տպարանի տելեֆօն № 67.

ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

ՆԵՐԿԱՅ 1912 Թ. ՀԱՄԱՐ

ՔԱՌԱՍՈՒՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մշակի» տարեկան գինը 10 րուբլի է, 11 ամսվանը նոյնպէս 10 ր., 10 ամսվանը՝ 9 ր., 9 ամսվանը՝ 8 ր., 8 ամսվանը՝ 7 ր., 7 և 6 ամսվանը՝ 6 ր., 5 ամսվանը՝ 5 ր., 4 ամսվանը՝ 4 ր., 3 ամսվանը՝ 3 ր., 2 ամսվանը՝ 2 ր., 1 ամսվանը 85 կ. և 15 կ. պօստի ծախք։

Ամերիկայի բաժանորդները պիտի վճարեն տարեկան 6 դօլլար. Եւրօպայի բաժանորդները՝ 32 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները՝ 10 րուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները՝ 120 ղրուշ։

Հասցէները փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաեւ հին հասցէն, և միևնոյն ժամանակ 40 կ. նամականիշ։

Հին բաժանորդներից խնդրվում է կպցնել փոխադրական բլանկի վրա նախկին տպագրված հասցէն իր վրա ունեցած համարով։

Մեր հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ". Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rédaction du journal „MSHAK".

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

ՔՈՒԹԱՅԻՍԻ

ԱԶՆՈՒԱԿԱՆԱԿԱՆ ՄԻԽԱՅԼՕՎՍԿԻ ԲԱՆԿԻ

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

սրանով յայտարարում է ի տեղեկութիւն ամենքի, որ դեկտեմբերի 31-ից 1911 թ. ա) տարեկան վճարը՝ տրված և տրվելիք գիւղական փոխատուութիւններով՝ պահեստի դրամագլուխ կազմելու և Բանկի վարչական ծախքերի համար, նաև Քութայիսի նահանգի հողագործ ժողովրդի հասարակական կարիքներին բաւարարութիւն տալու համար դրամագլուխ կազմելու՝ լինելու է 3/4 տոկոսի փոխարէն—1/2% (§ 30 Բանկի կանոն.), բ) գիւղական և քաղաքային գրաւականներով փոխատուութիւններ վերցրած անձերի վճարելիք %-ը՝ պահեստի դրամագլուխ կազմելու և Բանկի վարչական ծախքերի համար, նաև Քութայիսի նահանգի հողագործ ժողովրդի հասարակական կարիքներին բաւարարութիւն տալու համար դրամագլուխ կազմելու՝ կը պակասեցվի 1/10%-ով փոխատուութեան իւրաքանչիւր տասներորդ մասի հանգուցման համար և գ) գնահատումներին վերաբերեալ ծախքերի ծածկման և գրաւական թղթեր պատրաստելու համար նախկին 1% վճարի փոխարէն պահանջվելու է 3/4% (§ 31 Բանկի կանոն.)։

(10) տп. 1063. 3—3

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Ներկայքների կարգը ամերային սեզոնում մէջ

Երեքշաբթի օրերը.—Հայոց ներկայացում։ Զինուորական երաժշտութիւն։ Սազանդար։ ՊԱՐԵՐ։

Չորեքշաբթի օրերը. — Սինեմատօգրաֆ։ Լօտօ։

Հինգշաբթի օրերը.—Ռուսաց ներկայացում կամ զինուորական երաժշտութիւն։ Լօտօ։

Շաբաթ օրերը.—Սազանդար։ Լօտօ։

Կիրակի օրերը.—Սինէմատօգրաֆ։ Զինուորական երաժշտութիւն։ Լօտօ։

Հիւրերը՝ ըստ յանձնարարութեան՝ մուտքի համար վճարում են. երեքշաբթի, հինգշաբթի, շաբաթ և կիրակի օրերը—տղամարդիկ 1 ր., կանայք 50 կ., ուսանողները 25 կ.։ Չորեքշաբթի օրերը—տղամարդիկ 50 կ., կանայք և ուսանողները 25-ական կոպ.։

Այն հիւրերը, որոնք ներկայացման տոմսակ ունեն վերցրած՝ կլուբ մտնելու համար վճարում են—տղամարդիկ 50 կ., կանայք և ուսանողները 25-ական կոպ.։

Ներկայացումների սկիզբը ժամը ճիշդ 8-ին երեկոյեան։

Սինէմատօգրաֆների սկիզբը ժամը 9-ին երեկոյեան։

(Ն.) տп. 994. 0—13

ФАБРИКИ А. ЭНФІАДЖІАНЦА
ПАПИРОСЫ
ИНТЕЛЛИГЕНТНЫЯ
ЦѢНА 25 шт. 15 к. 10 ш. 6 к. 100 ш. 60 к.

10—84 662.

ПАПИРОСЫ
ЛЕВЪ 20 шт. 5 коп.
ФАБРИКИ А. ЭНФІАДЖІАНЦА

ПАПИРОСЫ
ЭКСТРА
15 шт. 6 коп.
ФАБРИКИ А. ЭНФІАДЖІАНЦА

(Ն. Ն. Կ.) տп.

Բեռլինի համալսարանի

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Գ. Գ. ՄԵՀՐԱԲԵԱՆՑ

Ներքին հիւանդութիւններ՝ առանձնապէս կրծքի, ԹՈՔԱԽՏԻ և սրտի։ Սրսկումներ նաև տուբերկուլինով։ Ընդունելութիւնը ամեն օր՝ առաւօտեան ժամը 9—11-ը և երեկոյեան ժամը 5—7-ը։

Католическая ул. д. № 10. Տելեֆօն № 792.

(Ա.Օ.) տп. 989. 100—71

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Ս. Գ. ԿԷՕՆՃԵԱՆ

Ընդունում է ատամի և բերանի հիւանդութիւն ունեցողներին։ Պլոմբ, արհեստական ատամներ իւրաքանչիւրը 1 րուբլի, և այլն։

Աշակերտներին և ծառայողներին 50% զեղչ։

Ընդունելութիւնը առ. ժամը 9—2-ը և 4—7-ը երեկ.

Երևանեան հրապարակ տ. Խարազեանի

(Ն.Հ.Կ.) տп. 876. 50—49

Ամենալաւը աշխարհում՝ սննդարարութեան և ախորժելի համի կողմից՝ համարվում են

ԴԷ-ՎԻԼԼԱՐԻ շվէյցարական ՇՕԿՕԼԱԴԸ և ԿԱԿԱՕՆ

Ֆրիբուրգում (Շվէյցարիա)

Վաճառվում են ամենուրեք։

Գլխաւոր ներկայացուցիչ՝ Վ. Դ. Կուլակօվսկի, Եկատերինոդարում։

(տп.) 1195. 10—5

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

„ԸՆԿԵՐ" № 2

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

«Ընկերի» բաժանորդներին։ Առաջնորդ.—Ուղեցոյց աստղ, II։ Լուսատու ջահեր։ Ո՞ւր է լոյսը։ Միջավայր։ Իսկական ազատութիւն։ Դաստիարակ.—Ինքնազարգացում։ Ծանար.—Ըէվօլվէրի գեղարուեստ։ Արհեստ.—Արհեստաւորների դրութիւնը։ Նամակագրութիւն։

Բաժնեգինն է 3 րուբլի։

Հասցէն՝ Тифлисъ, Редакція „Инкеръ". Խմբագրատունը գտնվում է Абасъ-Абадскій пер. № 10.

տп. 7. 1—1

ՉԱՂԱՆԱԼՈՒ ԴԷՄ

Բժիշկները առաջարկում են Դ-ր Դէշանի փայլուն հետևանքներ ունեցող Եօգիբինը՝ որպէս հիանալի միջոց չաղանալու դէմ։ Դ-ր Դէշանի Եօգիբինը կարճ ժամանակի ընթացքում աստիճանաբար նուազեցնում է չաղութիւնը։ Նրա աչքի ներգործութիւնը նկատվում է հէնց բժշկութեան սկզբից։ Եօգիբինը միանգամայն անվնաս է օրգանիզմի համար։ Ծախվում է դեղատներում և դեղատնային խանութներում արկղիկը 4 րուբլի 25 կոպէկով։

տп. (10) (В. 65458) 953. 6—4

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻՆ

Մենք մի բարոյական պարտք ունենք կատարելու դէպի մեր թղթակիցները և կարգալու մի գործակցական հրաւէր նրանց։

Մենք միշտ մեծ նշանակութիւն ենք տուել մեր թղթակիցների գործունէութեանը և համարել ենք նրանց աշխատակցութիւնը էական «Մշակի» համար։

Մենք ըմբռնել ենք «Մշակի» դերը ընդարձակ իմաստով և ցանկացել ենք, որ «Մշակը» արտայայտող լինի ժողովրդի ամբողջութեան, նրա թէ մերձաւոր և թէ հեռաւոր մասերի։

«Մշակը» Թիֆլիսի համար յատկապէս նշանակված լրագիր չէ եղել, այլ նա պատկանել է մեր ազգաբնակութեան ամբողջութեանը։ Մենք թէ առաջնորդող, ղեկավարող և թէ ուրիշ յօդուածներով, անշուշտ, միշտ յայտնել ենք մեր ընդհանուր տրամադրութիւնները և ցանկացել ենք արտայայտող լինել ժողովրդի կարիքների, պահանջների և տենչերի։ Մենք նուիրել ենք մի շարք յօդուածներով յատուկ ուսումնասիրութիւններ այդ իմաստով։

Բայց օր օրի վրա մենք կարողացել ենք հետևել մեր ժողովրդի հեռաւոր մասերի կեանքին մեր թղթակիցների գործունէութեան շնորհիւ, նրանց տուած հաղորդագրութիւններով։

Եթէ բոլոր թղթակիցները միատեսակ հետաքննին չեն եղել տեղական կեանքի երևոյթներին, եթէ նրանցից մի քանիսը միայն որոշ բացառիկ դէպքերում են ասպարէզ եկել, և եթէ նրանց մեծամասնութիւնը հետևել է գաւառի իրականութեան միայն մի քանի արտայայտութիւններին, դրանք բոլորովին հասկանալի և բնական արդիւնք են մեր կեանքի և գրական գործի պայմաններին։

Էականը, կարևորը և յիշատակելին գաւառի և ժողովրդական զանազան խաւերի ձայնն է, որ թղթակիցների բերանով յայտնի է դարձել մեծ հասարակութեան և գրաւել է իր վրա հանրային ուշադրութիւնը։ Իսկ մեր թղթակիցների բազմութեան մէջ եղել են և այնպիսիները, որոնք պատիւ կարող էին բերել և եւրօպական մամուլին, որովհետև տուել են պատկառելի ուսումնասիրութիւններ, ներկայացրել են բազմամեայ դիտողութիւնների արդիւնքներ և հանդիսացել են ժողովրդի որոշ շրջանի կարիքների և շահերի լուրջ արտայայտողներ։

Մենք յայտնում ենք մեր ջերմ շնորհակալութիւնը մեր թղթակիցներին, ընդգծելով մի անգամ ևս, որ նրանց գործակցութիւնը կարևոր և էական է եղել «Մշակի»՝ իբրև ժողովրդական օրգանի՝ հիմնական ծրագիրները և ձանքերը իրականացնելու համար։

Միևնոյն ժամանակ մենք նորից հրաւէր ենք կարդում նրանց՝ շարունակելու իրանց արդիւնաբար գործակցութիւնը և տալու «Մշակի» էջերում իրանց ապրած երկրի, շրջապատող ժողովրդի և նրանց կեանքի ու օրվայ չարիքների նկարագիրները միանալով մեզ հետ մի մեծ գրական հրապարակախօսական գործի մէջ, որը նպատակ ունի պարզաբանել ժողովրդի կարիքները և տենչերը, ընդգծել նրանց կարևորութիւնը և նշանակութիւնը հասարակութեան և պետութեան առաջ, մշակել միջոցներ մաքառելու բացասական ազդեցութիւնների դէմ և իրականացնել բարեփոխութեան ծրագիրներ մեր ժողովրդի մտաւոր և տնտեսական բարեկեցութեան համար։

Առաջ ընթանանք միահամուռ ոյժերով։

Փոխադարձ գործունէութեամբ՝ ջերմաջերմ աջակցութեամբ դէպի ընդհանուր նպատակ, դէպի կուլտուրական բարօրութիւն։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

5 յունվարի

Պետերբուրգ.—Բարձրագոյն հրովարտակ շնորհվեց Կայսերական Աղէքսանդրեան լիցէին սրա 100-ամեայ յոբելեանի առիթով։

—

Պետերբուրգ.—«Н. В.»-ի յունվարի 4-ի համարում մի հեռագիր է տպված, երբ չինական կառավարութիւնը դիմել է ռուսաց կառավարութեան խնդրելով գլուխ բերել 100 միլիօնի փոխատուութիւն, առաջարկելով փոխարէնը ամբողջովին զիջել Մոնղոլիան։ Ցիշեալ տեղեկութիւնը սխալ է։

—

Պետերբուրգ.—Մեծ հանդիսաւորութեամբ, պատարագից յետոյ, Կայսրի և Կայսրուհի Թագուհու ներկայութեամբ կատարվեց Աղէքսանդրեան կայսերական լիցէումի 100-ամեայ յոբելեանական հանդէսը։

—

Ռօստով Դ./Վ.—Պետերբուրգ մեկնեց մի պատգամաւորութիւն՝ միջնորդելու համալսարան հիմնելու մասին, որի համար քաղաքը և վաճառականութիւնը յատկացրել են երկու միլիոն րուբլի։

—

Էվէրդին.—«Վիատօվգալ» շոգենաւը Էվէրդինի ծովափի մօտ խորտակվեց դիպչելով մի ժայռի։ Խեղդվեցին 53 մարդ։

—

Խրիստիանիա.—Օդելստինգը ընդունեց այն օրինագիծը, որ տղամարդկանց հետ համահաւասար իրաւունքներ է տալիս կանանց՝ մտնելու պետական ծառայութեան։ Կանայք իրաւունք չունեն միայն ստանձնել մինիստրական, դիպլօմատիական, հիւպատոսական, զինուորական և հոգևոր պաշտօններ։

—

Բուէնոս-Այրէս.—Լրագրական տեղեկութիւնների համաձայն, Ասունսիօնում կատաղի ճակատամարտ է տեղի ունեցել Ռօխի կողմնակիցների և յեղափոխականների միջև։ Վերջիններս յաղթել են։ Փողոցները ծածկված են բազմաթիւ դիակներով։

—

Ֆէց.—Գեներալ Դալբիէն յունվարի 1-ին շէրիֆի զօրքերի օգնութեամբ բարդ կռիւ ունեցաւ թշնամու հետ։ Վերջինս անկարգ նահանջեց՝ թողնելով շատ սպանվածներ։ Կռւից յետոյ Դալբիէն հալածեց թշնամուն երկու օր շարունակ։ Ֆրանսիացիների կորուստն է՝ 6 վիրաւոր։

—

Հռոմ.—Կաբինէտին մօտ «Պօպօլօ-Ռօմանօ» տարակուսում է այն առիթով, որ աւստրիական մամուլը հարց է յարուցանում, թէ անհրաժեշտ է պարզել Աւստրիայի և Իտալիայի միջև ստեղծված յարաբերութիւնները։ Լրագիրը վկայում է, որ բնաւ ոչ մի պատճառ չը կայ անհանգստանալու. սխալ է, թէ աւստրիական զօրքերը կենտրօնանում են իտալական սահմանագլխին։

—

7 յունվարի

Կահիրէ.—Խրդիվը, փոխելով սկզբնական մտքիր, անակնկալ մեկնեց Պորտ-Սայիդ՝ անգլիական թագաւորական զոյգին դիմաւորելու համար։

—

8 յունվարի

Պետերբուրգ.—Աղէքսանդրեան լիցէի մեծ դահլիճում կայացաւ հանդիսաւոր հանդէս հոծ բազմութեան ներկայութեամբ։ Կային 80-ից աւելի պատգամաւորներ։ Ժողովը բացեց խորհրդի նախագահ Երմօլօվը, որ կարդաց Բարձրագոյն գիրը, որ ընդունվեց ուռաներով և երեքակ ազգային օրհներգով։ Գիտութեանց ճեմարանի կողմից առաջինը ուղերձ կարդաց սենատոր Կօնին։ Հանդէսը սկսվելով ժամը 1-ին՝ վերջացաւ ժամը 7-ին։

—

Լօնդօն.—Նօրդսէնգերլենդում արտասանած ճառի մէջ Գրէյը պաշտպանեց արտաքին քաղաքականութիւնը։ Գրէյի ասելով՝ լիբերալ մամուլի մի մասը ցանկանում է, որպէսզի Անգլիան միջամտութիւն գործէ ամբողջ աշխարհում, օրինակ Մօնղօլիայում և կենտրօնական Ասիայի ուրիշ տեղերում. սակայն այդօրինակ քաղաքականութիւնը կաւելացնէ զօրքի և նաւատորմի ծախքերը և կը զրկէ Անգլիային Եւրօպայում ունեցած բարեկամներից։ Ամեն մի կառավարութեան պարտականութիւնն է—թող այդ կառավարութիւնը լինի լիբերալ թէ պահպանողական—ներհակել այդ տեսակ աշխարհահայեացքներին։

Պարլամենտական պատգամաւորութիւնը Լօնդօնից Ռուսաստան է մեկնում երեքշաբթի առաւօտեան։ Պրոֆ. Պէրսը, որ քարտուղարներից մէկն է, Բէյտերի գործակալութեանը յայտնեց անդամների լիակատար ցուցակը, որի մէջ մտնում են պարլամենտի 17 անդամ և զանազան խաւերի 12 ներկայացուցիչ։ Պէրսը բացատրեց, որ այցելութիւնը կրելու է ոչ միայն պարլամենտական, այլև ազգային բնաւորութիւն։

—

Հռոմ.—Թագաւորը Կիդերլէն-Վէխտէրին յանձնեց առաջին կարգի Մավրիկեան Լազարի շքանշանը։ Ճաշի ժամանակ Կիդերլէն-Վէխտէրը գրաւել էր տեղ Թագուհու կողքին։

—

Բերլին.—Վերընտրութեան ժամանակ ընտրվեց նախկին մինիստր կոմս Պօսադօվսկին։ Դա առաջին դէպքն է, որ բէլլասոպի պատգամաւոր է ընտրվում նախկին մինիստր։ Ընդամենը ընտրվել են 72 սօցիալիստ։ Սօցիալիստները երէկ շահեցին 8 նոր շրջաններ, կորցրին 5։

Վօլֆին հաղորդում են Հռոմից, որ Կիդերլէն-Վէխտէրը խօսակցեց ղեկավար անձանց հետ քաղաքական այնպիսի հարցերի մասին, որոնք հետաքրքրութիւն են ներկայացնում Իտալիայի և Գերմանիայի համար, բայց որովհետև այցելութիւնը արգասիք չէ առանձին քաղաքական շարժառիթների, սխալ է սպասել նրանից կօնկրէտ քաղաքական հետևանքներ։

—

Մադրիդ.—Ռուսաց դեսպանը ճաշ տուեց ի պատիւ Թագաւորի և Թագուհու։

—

Պորտ-Սաիդ.—Անգլիական թագաւորական զոյգը մեկնեց Մալտա։

—

Բուխարէստ.—Երկու պալատներից օպպօզիցիայի հեռանալը առիթ տուեց միտինգներ գումարել ամբողջ երկրում։ Այսօր բազմամարդ միտինգից յետոյ ցուցարարները դիմեցին դէպի պալատ։ Տեղի ունեցաւ ընդհարում ժանդարմների հետ։ Վիրաւորվեցին 15 մարդ հասարակութիւնից։ Քաղաքում շրջում են պահակներ։

ՖՐԱՆՍ-ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՄԻՋԱԴԷՊԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

5—8 յունվարի

Թունիս.—Իտալական ականաւերը գրաւեցին «Կարթագէն» շոգենաւը, որի վրա գտնվում էր օդագնաց Դիւբալի աէրօպլանը, և բերին Սարդինիա։ Շոգենաւը պատկանում է ֆրանսիացիներին և տեղափոխում էր պօստը Մարսէյլից Թունիս։ Իտալական իշխանութիւնները աէրօպլանները համարում են պատերազմական կօնտրաբանդ։

—

Պարիզ.—Բոլոր դեսպանները ներկայ գտնվեցին դիպլօմատների առաջին ընդունելութեան ժամանակ։ Դեսպան Տիտտօնին առիթից օգտվեց քննելու Պուանկարէի հետ «Կարթագէն» շոգենաւի հետ պատահած միջադէպը։ Երկու կառավարութիւնները մտադիր են լուծել բարեկամաբար։ Պուանկարէն լուրջ առարկութիւններ հակադրեց իտալական տեսակէտին։

Մինիստրների խորհուրդը որոշեց կազմել ժամանակաւոր մասնաժողով՝ Մարօկկօյի վրա ֆրանսիական գերիշխանութիւն հաստատելու հիմունքներ մշակելու համար։

Պուանկարէն առաջարկեց Հռոմի ֆրանսիական դեսպանին՝ պահանջել ազատելու գրաւված «Կարթագէն» շոգենաւը և աջակցել շահագրգռված անձանց հնարաւոր պահանջներին։

Բոլոր լրագիրները ցաւում են կամ բողոքում են, որ իտալացիք գրաւել են «Կարթագէն» շոգենաւը, և յոյս են տածում, որ միջադէպը կը հարթվի բարեկամաբար։

Շարունակվում են բանակցութիւններ վարվել «Կարթագէն» շոգենաւի հետ պատահած միջադէպի առիթով։

Լրագիրները բողոքում են «Կարթագէն» նաւի հետ պատահած միջադէպի դէմ, որ բարդանում է Սարդինիայի ափերի մօտ ֆրանսիական «Մանուբա» շոգենաւի գրաւումով։

«Մանուբա» շոգենաւի գրաւումը եռանդով քննվում է պալատի կուլուարներում։

—

Հռոմ.—Իտալական կառավարութիւնը յուսալի աղբիւրից տեղեկութիւն ստացաւ, որ «Մանուբա» շոգենաւի

վրա կան 19 թիւրք օֆիցէր և զինուոր, որոնք դիմում են Տրիպոլիս։ Նաւի վրա բացի դրանից կար մեծ գումար Տրիպոլիսի թիւրքաց զօրքի համար։ Այդ պատճառով «Մանիւբան» գրաւվեց և տարվեց Կալեարի։ Նաւի վրա, յիրաւի, գտնվեցին թիւրքեր և փողեր։ Թիւրքերին ափ իջեցնելուց յետոյ «Մանիւբան» ազատ թողնվեց։

—

Պարիզ.—«Մանիւբայի» հետ պատահած միջադէպի առիթով «Տանը» ասում է, որ արտաքին գործերի մինիստրութիւնը հրաման չէր տուել ափ իջեցնել թիւրք ճանապարհորդների, ընդհակառակ՝ պատուիրագրեց Կալեարիի ֆրանսիական հիւպատոսին Հռոմի դեսպանատան միջոցով հակազդել ափ իջեցնելուն։

Ֆրանսիական կառավարութիւնը մտադիր է առաջարկութիւն անել իտալական կառավարութեան՝ յանձնելու «Մանիւբայի» վրա գտնված 29 թիւրքերին, որովհետև միայն Ֆրանսիային է պատկանում որոշելու՝ թէ հանդիսանում են, արդեօք, նրանք, ինչպէս պնդում է Իտալիան, թիւրք օֆիցէրներ, կամ ինչպէս պնդում է Թիւրքիան՝ Կարմիր - Կիսալուսնի սանիտարներ։

—

Պարիզ.—Հռոմից հեռագրում են, որ արտաքին գործերի մինիստրին ֆրանսիական հաւատարմատարը բարեկամաբար յայտնեց, թէ օդագնաց Դիւվալը պարտաւորվել է ֆրանսիական կառավարութեան առաջ՝ ծառայութեան չը մտնել և իր գործիքը չը տալ կուող կողմերից և ոչ մէկին. ֆրանսիական կառավարութիւնը հետևելու է, որպէսզի այդ որոշումից շեղումն չը լինի։ Այդ պատճառով իտալական կառավարութիւնը կարգադրեց անյապաղ արձակել «Կարթագէն» շոգենաւը։

—

Հռոմ.—«Մանիւբա» նաւի վրա ձերբակալված թիւրքերի ով լինելը որոշելու համար քննութիւն են սկսել բժշկական աշխարհի տեղեակ անձինք։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

5—8 յունվարի

Ջուլֆա.—Թաւրիզից այստեղ բերին հիւանդ և վիրաւորներ զինուորների առաջին խմբին։ Բացվեց դաշտային հիւանդանոց 210 մահճակալներով։

—

Ուրմիա.—Թիւրքաց հիւպատոսը մեկնեց Չարիկ բերդը, ուր գտնվում է մօտակայ շրջանների թիւրքաց զօրքերի գլխաւոր բանակատեղի գլխաւոր կէտը։

Քաղաքում լուր տարածվեց, թէ շուտով Ուրմիա է գալու թիւրքական մի զօրամաս. շիկակ ցեղի քիւրդերը կազմ ու պատրաստ են, սպասելով հիւպատոսի հրամանին՝ արշաւանք գործելու դէպի քաղաք։

Նահանգապետը խորհրդակցութեան հրաւիրեց դասային ներկայացուցիչներին, որոնց թւում և թիւրքական քաղաքականութեան կողմնակիցներին, կշտամբեց նրանց, որ չեն ըմբռնում բոլէի կարևորութիւնը, խորհուրդ տուեց խռովութիւն ու վէճ չը յարուցանել, որոնք կարող են վտանգաւոր հետևանքներ ունենալ ազգաբնակութեան համար։ Միևնոյն ժամանակ նահանգապետը սպառնաց խիստ միջոցներ ձեռք առնել խռովարկութեան դէմ։ Ներկայ եղողները համաձայնեցին նահանգապետի հետ և խնդրեցին ճնշել պատրաստվող անկարգութիւնները։

Կալուածատէրերի, հոգևորականութեան, վաճառականութեան և միւս դասակարգերի ներկայացուցիչների կողմից մի պատգամաւորութիւն, բաղկացած մօտ 80 մարդուց, գալով մեր հիւպատոսարան, գոհունակութիւն յայտնեց հիւպատոսի գործողութիւններին և զեկուցեց, թէ Ուրմիայի նահանգի ամբողջ պարսիկ ազգաբնակութիւնը բարեկամական վերաբերմունք է ցոյց տալիս դէպի ռուսները, ռուսների դէմ կատարվող եղակի դէպքերը հանդիսանում են անհատների գործ։ Յետոյ պատգամաւորութիւնը խնդրեց ազատել հիւպատոսի կալանաւորած մարդկանցից մինին։ Խնդիրը յարգվեց, որպիսի հանգամանքը թողեց նպաստաւոր ազդեցութիւն։

Ուրմիայի մեր զօրքերի քանակը աւելացնելը շինական ազգաբնակութեան կողմից ընդունվեց ցնծագին։ Առանձին տպաւորութիւն գործեց յայտնի աւազակապետ Կասադ-բէկին և նրա գործակից Միքայէլին գերի վերցնելը, որոնց բերել են այստեղ։

Խոյ-Ուրմիայի ճանապարհի վրա պահակատեղիներ են սահմանված Դիլմանում, Խոսրով-գաղում, Եաունջանլուում, Խանթախտաում, Կուստում, Սիլինում, Ադանիսում։

—

Կուլչա.—Յեղափոխականները, տեղեկութիւն ստանալով Ուրմիայում անաջող յեղափոխութիւն առաջացնելու և այդ յեղափոխութիւնը ճնշելու համար ձեռք առնվող միջոցների մասին, կազմակերպում են հեծելազօր։ Արդէն կազմվել է 3000 մարդուց բաղկացած հետևոտն զօրամաս։

—

Բերլին.—«Մորնինգ-Պոստի» տեղեկութեան առիթով, թէ ռուսաց զօրամասը գրաւել է Մեշէդը, «Ֆօսիշէ-Ցայտունգը» ասում է. «Ռուսաստանի ազդեցութեան հիւսիս-պարսկական շրջանը վերածվեց ռուսական վասալական երկրի։ Մեշէդը կարևոր կէտ է, որի գրաւումը պէտք է աւելացնէ այն երկիւղները, որպիսիները երևում են Անգլիայի լայն շրջաններում Հիւսիսային Պարսկաստանը ռուսներից սարկացման առիթով»։ Լրագիրը յարակցում է, որ այլ ևս չէ կամենում առաջ գնալ, որպէս դի Ռուսաստանում չը պնդեն, թէ գերմանական մամուլը ձգտում է գրգռել Անգլիային ընդդէմ Ռուսաստանի (հեռագիրը այստեղ ընդհատվում է)։

—

Լօնդօն.—Պատասխանելով մահմեդական լիգայի առաջադրութեան, «Ինդիաֆիսը» պնդում է, թէ կառավարութիւնը հիմք ունի կարծելու, որ ռուս-պարսկական բանակցութիւնները գտնվում են բաւարար լուծման նախօրեակին։ Այդ դէպքում Պարսկաստանը կը վերադառնայ աւելի նորմալ դրութեան։ Կառավարութիւնը, որ ամեն կերպ ձգտում է դիւրացնել բանակցութիւնները, չէ կարող միջամտել այն խնդրում, որ վերաբերում է միայն Ռուսաստանին և Պարսկաստանին։ Կառավարութեան քաղաքականութիւնը ձգտում է երաշխաւորել, որպէսզի ռուսական ազդեցութիւնը, որ վաղուց գոյութիւն ունի հիւսիսում, չը տարածվի ի վնաս Հնդկաստանի։

—

Լօնդօն.—Սէնդէրլէնդի շրջանում ընտրողները ցանկացան իմանալ, թէ Գրէյը ինչ քայլեր է անելու արգելք լինելու համար Պարսկաստանի գրաւման Ռուսաստանի կողմից. «Ես կարող եմ քննել համապատասխան կերպով պարսկական հարցը միայն ընդարձակ ճառի մէջ, սակայն պէտք է յայտնեմ ի գիտութիւն ընդհանուրի, որ նախ՝ Ռուսաստանը չէ գրաւել Պարսկաստանը, երկրորդ՝ եթէ դուք կասէք, թէ մեր երկրի վրա պատասխանատուութիւն և պարտաւորութիւն է ընկնում երաշխաւորել Պարսկաստանի նման բոլոր երկիրների անկախութիւնը, և եթէ դուք կը սպասէք, որ այդ պարտականութիւնը կատարէ ձեր կառավարութիւնը, այն ժամանակ դուք մեր երկրի վրա աւելի ծանր բեռ կը դնէք, քան նա կարող է կրել, և մեծամեծ ծախքեր, քան նա կրում է այժմ» (ծափահարութիւն)։

—

Թաւրիզ.—Զինուորա-դաշտային դատարանի վճռով կախաղան բարձրացրին Դաշնակցութեան ռազմախմբի պետ հայազգի Պետրոս-խանին։

Մարաղա մտան մի վաշտ հրացանաձիգներ երկու գնդակացիրներով և կէս-հարիւրեակ կօզակներով։

—

Կուլջա.—Նոր Սույդունում յեղափոխականների թիւը հասցված է 7000 մարդու։

ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

(Պետերբուրգի Հեռ. գործ.)

6 յունվարի

Կ. Պօլիս.—Սենատը երկար վիճաբանութիւններից յետոյ 39 ձայնով ընդդէմ 5-ի որոշեց արձակել պալատը։

Պատգամաւորների պալատը արձակվեց։ Նորը գումարվելու է երեք ամսվայ ընթացքում։ Արձակման հրովարտակը պատգամաւորները լսեցին մինիստրների հետ յոտնկայս. օպպօզիցիան ցնծում է և աղաղակում «կեցցէ ազգը, կեցցէ 35-րդ յօդուածը»։ Պատգամաւորները հանգստութեամբ ցրվեցին։

Շատ դիմադիր պատգամաւորներ շտապով հեռացան մայրաքաղաքից։ Թիւրքաց կառավարական մամուլը հաւանութիւն է տալիս պալատը արձակելուն և ողջունում է սենատի վճռական գործելակերպը. ընդդիմադիր մամուլը թէև գոհ է, բայց խօսում է խիստ զսպված տոնով։

—

Կ. Պօլիս. — Մօտակայ շաբաթում սպասվում են փոփոխութիւններ կաբինէտի մէջ։ Կաբինէտի մէջ մտնելու են Թալէաթ-բէյը, Ջաւիդը, նաև «Մ. և Ա.» կօմիտէտի քարտուղարը։ Կաբինէտը պատուիրագրեց տեղական իշխանութիւններին պատրաստութիւններ տեսնել ընտրութիւնների համար։

—

Մօնաստիր.—Բուլխիվէշտի մօտերը զօրքերը յարձակվեցին բուլգարական մի հրոսակախմբի վրա և ցրեցին նրան։

—

Ուսկիւբ.—Կրատովի մօտերը զօրքերը շրջապատեցին բուլգարական մի հրոսակախմբի և սպանեցին պարագլխին և երկու կօմիտաջիներին։

ԹԻՒՐՔ-ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

—

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

5—8 յունվարի

Դէրնա.—Երէկ թշնամու հետ ընդհարվելիս իտալացիները կորցրին երեք սպանված և եօթ վիրաւորված։ Թշնամին գլխովին ջարդ կրեց։

—

Հռոմ. — Ստեֆանիի գործ.-ը հաղորդում են Տրիպօլիսից, որ իտալական զօրախումբը Գարգարէշ գնալու ժամանակ ճանապարհին ընդհարվեց թշնամու մեծ բանակի հետ։ Կատաղի կուից յետոյ, որ տևեց ամբողջ օր, արաբները յետ նահանջեցին՝ լիակատար անկարգ կերպով, մեծ կորուստներով։ Իտալացիներից սպանվեցին 50 մարդ։

—

Հռոմ.—Ստեֆանիին հաղորդում են Բէնգազիից, որ լոյս յունվ. 5-ի գիշերը 400 թիւրք և արաբ յարձակվեցին իտալական առաջապահ գնդի վրա, բայց յետ մղվեցին կորուստներով. Առաւօտը երևաց 600 մարդուց բաղկացած մի զօրամաս. իտալացիների առաջին գնդակներից յետոյ թշնամին յետ նահանջեց։

—

Կահիրէ.—Իտալական ժուռնալիստների հետ ինտէրվիւի ժամանակ արտաքին գործերի մինիստրը յայտնեց թէ Եգիպտոսը կը պահէ խիստ չէզոքութիւն։

—

Կահիրէ.—Սուէզի ջրանցքով անցան իտալական երկու նաւ՝ ռազմամթերքներ տանելով Կարմիր-ծովի նաւատորմի համար։

—

Տրիպօլիս.—Օազիս Գարգարէշը վերջնականապէս ընկաւ իտալացիների ձեռքը։

—

Իտալացիները ռմբակոծել են Սիբիայի ծովափը և Խանինիս քաղաքը՝ Գազայից դէպի հարաւ։

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔՈՒՄ

—

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

5 յունվարի

Տօկիօ.—Օսակայում այրվեցին 5268 տներ։ Վնասները 25 միլիօն իէն են։ Կրակին զոհվեցին 8 մարդ։ Շատ շատերը ստացան այրուածքներ։ 3000 հոգի անապրուստ մնացին։ Ցուրտը կրկնապատկում է դժբաղդութիւնը։

—

Պէկին.—Իւանշիկայի կեանքի դէմ կատարված մահափորձը վերագրում են հանրապետականներին. ոմանք այդ համարում են մանջուրների կամ մոլեռանդ յեղափոխականների գործ, որոնք գործել են սեփական նախաձեռնութեամբ։ Մահափորձի ժամանակ Իւանշիկայը թեթև վիրաւորվեց իր կառքի ջարդված պատուհանի ապակու կտորներից և այդ պատճառով էլ ներկայ չը գտնվեց մինիստրների խորհրդի նիստում յունվարի 4-ին։

—

Մուկդէն.—Պէկին գնալիս ճանապարհին գեներալ-նահանգապետին այցելեց մօնգօլական իշխան Դարխօվանը, որ յայտնեց, թէ հարաւ-մօնգօլական իշխանները կը յարվեն Հիւսիսային Մանջուրիայի անկախութեանը՝ միայն մանջուրական դինաստիայի անկման դէպքում։

—

Պէկին.—Հրովարտակով հրամայվում է բոլոր փոխարքաներին, նահանգապետներին, զօրամասերի հրամանատարներին և մայրաքաղաքի շրջանի կառավարչին պատուիրել իրանց ստորադրեալ պաշտօնեաներին, ամենախիստ պատժի սպառնալիքով, պահպանելու օտարազգիների կեանքի ու գոյքի ապահովութիւնը։

—

6 յունվարի

Տօկիօ.—Առաջին նաւատորմը միանում է երկրորդի հետ Չէմուլպօյում։

Կացուրայի նախագահութեամբ կայացաւ արտակարգ նիստ Եամագատայի և Ինոուէի մասնակցութեամբ՝ չինական գործերի առիթով։

—

Պէկին.—Իւանշիկայի պալատի շուրջը ձեռք են առնված նախազգուշական ծայրայեղ միջոցներ։ Մանջուրների գրգռումը վերագրվում է իշխան Ցզեանտօյի ազդեցութեանը։

—

7 յունվարի

Պէկին. — Կատարած քննութիւնը պարզեց, որ Իւանշիկայի կեանքի դէմ մահափորձը կազմակերպել էր իշխաններից մէկը։ Ասում են, որ դէպի կայսերական գերդաստանը տածած յարգանքից չեն ցանկանում բարդացնել դինաստիայի կացութիւնը. Իւանշիկայը գործին ընթացք չէ տալու։

—

Չիֆու.—Եկաւ գերմանական «Տիտանիա» նաւը։

Շարունակ գալիս են յեղափոխականների զօրախմբերը։

—

Մուկդէն.—Պաշտօնապէս տեղեկացվում է Պէկինից, որ դէպի Մանջուրիայի ափերն են մեկնել 4000 զինուոր։ Գեն.-նահանգապետին պատուիրագրված է զօրքերի թիւը կրկնապատկել և գործին մասնակից անել տալ խունխուզներին, ուժեղացնել Մանջուրիայի ծովափնեայ պաշտպանութիւնը։ Հանրապետական կառավարութիւնը գեներալ Լանտեանվէյին նշանակել է Մանջուրիայի գեն.-նահանգապետ։

—

Պէկին.—Իւանշիկայը, պատճառ բերելով իր հիւանդութիւնը, արձակուրդ վերցրեց երեք օրով։

Իշխանների խորհրդակցութիւնը ոչ մի դրական որոշման չը յանգեց և կը վերսկսվի Իւանշիկայի ներկայութեամբ։

Տեղական պաշտօնական օրգանը, յայտնելով որ շուտով կայսերական դինաստիան հրաժարվելու է գահից, գտնում է, որ այդ տեսակ վճիռ ազգային ժողովի գումարումից առաջ ընդունելը գահը կը վերականգնէ առինքը ժողովրդական վստահութիւնը, ցոյց տալով թէ ղեկավարվեց ոչ թէ անձնական, այլ ժողովրդական բարեկեցութեան շահադրութիւնից։ Ապա պաշտօնական թերթը հաստատում է, թէ հրաժարվելուց յետոյ գուցէ Իւանշիկայը ժամանակաւորապէս դիկտատոր նշանակվի։

—

Տօկիօ.—«Նիչի-Նիչի-Շինբունը» ներկայ բոլէն յարմար է գտնում, որպէսզի Ռուսաստանը գրաւէ Մօնգօլիան, Անգլիան՝ Տիբէթը, Եապոնիան յակամայից իր ձեռքն է ձգելու մանջուրական երկաթուղագիծը։

—

8 յունվարի

Չիֆու.—Լուրերի համաձայն Դէնչժօուն յայտարարվել է Շանդունի ժամանակաւոր մայրաքաղաք։ Ցեյացի Լիէնը ընտրվել է նահանգապետ և գործելու է Չիֆուի իշխանութիւնների համաձայնութեամբ։

—

Ցիցիկար.—Չինական իշխանութիւնները Լուբինֆու ուղարկեցին մի զօրախումբ խունխուզների դէմ։

—

Չիֆու.—Մեկնեց երրորդ զօրամասը Դէնչժօու։

Այստեղ հասան 400 յեղափոխականներ, որոնք զինված են 1894 թ. Իժէվի գործարանի ռուսական հրացաններով։

—

Խարբին.—Խունխուզները իրանց աւերիչ գործունէութիւնը շարունակում են Իօղունէի մօտերը։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱՆՔՆԵՐ

—

Մենք շարունակում ենք ստանալ շնորհաւորական հեռագրեր և գրութիւններ «Մշակի» քառասնամեակի լրման առիթով։

—

(Հեռագրով)

Նոր-Նախիջևան, 8 յունվարի.—Նոր-Նախիջևանի Հ. Բարեգ. Ընկերութեան անդամների հերթական ընդհանուր ժողովը այսօր որոշեց ողջունել աւագագոյն հայ լրագրի յարգելի խմբագրութիւնը քառասնամեակի առիթով, ցանկանալով լայն տարածումն բոլոր անկիւններում, ուր կան հայեր, և ի յիշատակ յօբելեանի հաստատել տեղական հայոց թեմական դպրոցներում երկու ստիպենդիաներ յանուն անմոռանալի Գրիգոր Արծրունու։ Թոյլ տուէք միացնել և իմ անձնական սրտագին շնորհաւորութիւնները։

Նախագահ ընդհանուր ժողովի երդուեալ-հաւատարմատար՝

Գրիգոր Չալխուշեան

—

(Հեռագրով)

Մօսկվա, 8 յունվարի.—Սրտագին ողջունում եմ «Մշակի» քառասնամեակը։ Շնորհաւորում եմ խմբագրութեան և մօտ աշխատակիցների ներկայ կազմը, որոնք հպարտութեամբ կարող են յայտարարել, թէ ամբողջ չորս տասնեակ տարիներ հաւատարիմ մնացին «Մշակին» և մինչև այժմ բարձր են պահում Գրիգոր Արծրունու և «Մշակի» դրօշակը։ Ցանկանում եմ աջողութիւն։

Արտաշէս Երիբեքեան

—

(Հեռագրով)

Իզօբիլնայա, 6 յունվարի.—Շնորհաւորում եմ «Մշակին» քառասնամեայ յօբելեանի համար. մաղթում եմ երկար տարիներ։

Սիմէօն Եաղուբեան

—

Երևան, 3 յունվարի.—Շնորհաւորում եմ «Մշակի» քառասնամեակը՝ մաղթելով յարատևութիւն։

Աբգար Գուլամիրեան

—

Քարվանսարա, 4 յունվարի.—Շնորհաւորում եմ սիրելի և չարքաշ «Մշակիդ» քառասնամեայ այդ հասակը. Աստուած ումբրդ երկար անի, որ նորից ուժեղ հերկես, ցանես, ժողովես, ամբարես և պտուղը վայելես։

Մեսրոպ ք. Էգիլեան

—

Աղդաշ, 1 յունվարի.—Շնորհաւորում եմ «Մշակի» 40-ամեակը և ի սրտէ ցանկանում եմ նրան շատ 40-ամեակներ տօնել, հաստատ պահելով գաղափարական այն դրօշակը, որ քառասուն տարի է, ինչ ծածանվում է «Մշակի» խմբագրատան գլխին, և որը 40 տարի է, ինչ չարչարում են ամեն կողմից, բայց չեն կարողանում ցած գլորել։

Կեցցէն «Մշակը» ու իր խմբագրութեան անդամները և բոլոր աշխատակիցները. ի սրտէ ցանկանում եմ աջողութիւն. դէպի առաջ և առաջ։

Պետրոս Համբարձումեան

—

Եկատերինօդար, 1 յունվարի.—Շնորհաւորում եմ «Մշակի» քառասնամեայ յօբելեանը. Նա քառասուն երկար տարիներ ճշմարտութեան դրօշակը ձեռքին քաջութեամբ կուեց՝ միանգամայն չը վհատվելով ժամանակաւոր բուսած, վնասակար հոսանքների մղած կուից։ Ի սրտէ ցանկանում եմ էլի շատ քառասուն տարիներ նոյն բարձրութեան վրա պահել Գր. Արծրունու հիմնած «Մշակի» նշանակութիւնը։

Գ. Ղօրղանեան

—

Մայրաքաղաքների ռուս լրագիրներն ևս սկսել են արձագանք տալ «Մշակի» քառասնամեակի յօբելեանին։ «С.-Петерб. Вѣд.» թերթը այս յունվարի 1-ի իր համարում տպել է մի մեծ յօդուած «Հայ հասարակական-գրական մտքի կուլտուրական տօնախմբութիւն» վերնագրով, որ թարգմանաբար առաջ կը բերենք յաջորդ անգամ։

ՏՕՏՕՄԵԱՆԻ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄԸ

—

Տնտեսագէտ Վահան Տօտօմեանը կարդաց յունվարի 7-ին մի հետաքրքրական դասախօսութիւն Թիֆլիսի Ժողովարանում հաւաքական գործունէութեան նշանակութեան մասին, իսկ հետևեալ օրը, յունվարի 8-ին, Կայսերական Կովկասեան Գիւղատնտեսական Ընկերութեան մէջ մի ամփոփ զեկուցում՝ «Մօսկվայի ժողովրդական բանկի և նրա նպատակների մասին»։

Գիւղատնտեսական Ընկերութեան դահլիճը լցվել էր հետաքրքրվող հանդիսականներով։

Այստեղ կային զանազան հիմնարկութիւններից ներկայացուցիչներ և մասնաւոր հետաքրքրվողներ։

Տօտօմեանը իր զեկուցումը սկսեց, յիշատակելով թէ ինչ զարգացում են ստացել ընկերակցական կօօպերատիվ հիմնարկութիւնները և ինչպիսի կարիքներ ունեն նրանք։ Նա պարզաբանեց, որ կօօպերացիաները, լինելով հաւաքական մարմիններ, այնու ամենայնիւ դեռ ևս ուժեղ չեն առանձին-առանձին, և ամեն տեղ կարիք է զգացվել նրանց դաշնակցութեան, որպէսզի միացեալ ոյժերով հնարաւոր լինի էական գործեր կատարել։

Նա տուեց մի շարք վիճակագրական թւեր և յայտնեց, որ ներկայումս Ռուսաստանում գոյութիւն ունի 20,000 սպառողական ընկերութիւն։ Համեմատաբար աւելի փոքր են միւս տեսակի ընկերակցութիւնները, բայց նրանք էլ աճում են օրէցօր։

Տնտեսագէտները առաջ կարծում էին, թէ ընկերակցութիւնների կազմակերպութիւնը կարող է արտայայտվել միայն տասն տասներկու եղանակով։ Սակայն գործնական կեանքը ցոյց տուեց, որ իրականութիւնը գտել է բազմաթիւ նոր եղանակներ, որոնք առաջ համարվում էին անկարելի։ Օրինակ, Իտալիայում երկաթուղային ծառայողներին և բանուորներին աջողվել է ընկերակցական կազմակերպութեամբ կառուցանել երկաթուղի, մի ձեռնարկութիւն, որ չէր նախատեսված տնտեսագէտների ծրագիրներում։

Ընկերակցութիւնների կազմակերպութիւնը Սիբիրում կաթնատնտեսական արդիւնաբերութեան մէջ աչքի է ընկնում իր լուրջ և խոշոր գործունէութիւնով։ Բազմանում են ընկերակցութիւններ Ռուսաստանի բոլոր մասերում։

Այժմ շատ կարևոր և հերթական է ճանաչված ընկերակցութիւնների միացումը թէ ընդհանուր մի քանի ֆինանսական գործառնութիւնների համար և թէ բիւրօքրատիզմ-ը իր ուժեղացնելու նպատակով։ Եւ ներկայումս գոյութիւն ունեն ընկերակցութիւնների միացումներ Մօսկվայի, Կիէվի, Վարշավայի շրջաններում։

Հերթական է դարձել մանաւանդ ընդհանուր մի բանկային հաստատութիւն ունենալու պահանջը, որի մասին ահա մի քանի տարիներ է, որ խօսում են թէ առանձին ընկերակցութիւնները և թէ կօօպերատիվ հիմնարկութիւնների համաժողովները։

Եւ ահա այժմ գործնական հողի վրա է դրված ժողովրդական կենտրոնական մի բանկի հաստատումը Մօսկվայում։ Բանկի կանոնադրութիւնը մշակված է, հաստատված է և մնում է նախնական գումարի ժողովելը՝ բանկի գործունէութիւնը սկսելու համար։

Բանկը կը բացվի Մօսկվայում, բայց նա կը ծառայէ բոլոր կօօպերացիաներին և գուցէ հեռաւոր տեղերի հիմնարկութիւններին աւելի, քան կենտրոնի մօտ եղածներին, որովհետև վերջինները հնարաւորութիւն ունեն օգտվելու և ուրիշ կրեդիտային հաստատութիւններից։

Ներկայումս բոլոր տեղերի կօօպերացիաները և մասնաւոր համակրողները պէտք է կարողանան սատարգվել իրե...

անդամներ և, տալով բաժնեգնի կէսը, կազմել դրամագլուխ կէս միլիօն րուբլի, ուրից 50,000 րուբլին հաշուած է Կովկասի վրայ։

Բագւում և Թիֆլիսում արդէն մի քանի անձեր յայտնել են իրանց ցանկութեան մասին, վերցնել բաժնեթղթեր։ Նոր ստորագրվողները պէտք է յայտնեն իրանց ցանկութեան մասին առաջիկայ օրերում և շաբաթում, որպէսզի հնարաւոր լինի մինչև մարտի սկիզբը բոլոր գումարը հասցնել Մոսկվա հիմնադիր ժողովի նիստին, որը, հիմնվելով հաւաքած գումարի վրայ, կը դիմի ֆինանսների մինիստրին՝ իր գործունէութիւնը սկսելու համար։

Գիւղատնտեսական Ընկերութեան մէջ ճառախօսները արին իրանց կողմից մի քանի նկատողութիւններ, պարզեցին մի քանի թիւրիմացութիւններ և յայտնեցին մեծ համակրութիւն ժողովրդական բանկ հիմնելու գաղափարին։

Մի քանի անձեր հէնց ժողովի ժամանակ ստորագրվեցին բանկի բաժնեթղթերին։

Նոր բանկին ստորագրվել են իշխան Գ. Մ. Թումանեան, Հ. Մելիքեան, Կայսերական Կովկասեան Գիւղատնտեսական Ընկերութիւնը, Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտեսական և Տնայնագործական Ընկերութիւնը, Ե. Սագարդա և ուրիշներ։

Ստորագրվել ցանկացողները կարող են դիմել Գիւղատնտեսական Ընկերութեանը։

Ժողովականները ծափահարութեամբ յայտնեցին իրանց շնորհակալութիւնը զեկուցանող Վ. Տոտոմեանցին, նրա հետաքրքրական և օգտաւէտ զեկուցման համար։

Նիստը սկսվեց ժամը 8 և կէսին և վերջացաւ ժամը 11 և կէսին։ Ա. Բ.

ԲԱՆԿԷՏ Ի ՊԱՏԻՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱՒԱԳԻ

Կիրակի, յունվարի 8-ին, Թիֆլիսի ժողովարանում ժամը 3—7-ը կէսօրից յետոյ կայացաւ մի մեծ բանկէտ, որ Թիֆլիսի առևտրա-արդիւնաբերական դասակարգը տալիս էր ի պատիւ վաճառականների աւագ Արշակ Միլեանի։ Բանկէտին մասնակցում էին 110-ից աւելի անձինք առևտրա-արդիւնաբերական դասակարգից՝ հայ, ռուս, վրացի, թուրք, և իբրև պատւաւոր հիւրեր՝ հրաւիրված էին մի քանի անձինք ինտելիգենցիայից։ Ներկայ էին Թիֆլիսի քաղաքագլուխը և մի քանի հիմնարկութիւնների ներկայացուցիչներ։

Բանկէտը պատկառելի կազմակերպութիւն ունէր։ Նա նման էր աւելի մի գիտական ընկերութեան ընդհանուր ժողովի՝ արտասանված ճառերի բովանդակութեամբ, և անցաւ շատ աշխոյժ ու կենդանի։

Թողնելով մանրամասնութիւնները յաջորդ անգամին, առ այժմ հարկաւոր ենք համարում ասել, որ մասնակցողների կողմից Փոխարքային ուղարկվեց Նախագահող Ալ. Քալանթարի ստորագրութեամբ մի համակրական հեռագիր, որի բովանդակութիւնը առաջ կը բերենք վաղը։

Երէկ առաւօտ Ալ. Քալանթար ստացաւ Փոխարքայի ադիւտանտ իշխան Ճավճավաձէի միջոցով հետևեալը.

«Փոխարքան պատուիրեց ինձ յայտնել ձեզ, որ նա, կոմսուհու և իր կողմից, յայտնում է խորին շնորհակալութիւն բոլոր այն անձերին, որոնց անունից ուղարկված է իրան հեռագիր, արտայայտած զգացմունքների համար, և ջերմօրէն ցանկանում է առևտրա-արդիւնաբերական գործողներին կատարեալ աջողութիւն և բարգաւաճում իրանց կուլտուրական գործառնութիւնների մէջ»։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Խմբագրութիւնս շնորհակալութեամբ ստացաւ Էջմիածնից՝ կաթողիկոսական տեղակալ Գէորգ արքեպ. Սուրէնեանից ներկայ 1912 թ. մի հատ Օրացոյց։

◆ Ստացել ենք Սարըճվարից՝ տ. Լուսիկ Մեհրաբեանից 10 րուբլի, յօգուտ չքաւորների։

◆ Ստացանք Սարատովից՝ Աւագ Հախվէրդեանից «Մշակի» մի օրինակի վճար, 1912 թ. ընթացքում թերթն ուղարկելու որևէ գիւղական դպրոցի, ի յիշատակ «Մշակի» 40-ամեակի։

◆ Ստացանք Պետերբուրգից՝ Նիկողայոս Բերբերեանից 3 րուբլի՝ յանձնելու հանգուցեալ Պետրոս Սիմէօնեանի յուշարձանի համար կազմված յանձնաժողովին։

◆ Յունվարի 6-ին Վանքի մայր տաճարի բակում կառուցված Յորդանանում հանդիսաւոր կատարվեց Քրիստոսի մկրտութեան կրօնական հանդէսը, խուռն բազմութեան ներկայութեամբ, հանդիսադրութեամբ Եփրեմ եպիսկոպոսի։ Նոյն հանդէսը Թիֆլիսի հայ-կաթոլիկ հոգևորականութիւնը կատարեց Նորակառոյց մատուռում, հանդիսադրութեամբ հ. Դիոնեսիոս վարդապետի։ Ուղղափառ հոգևորականութիւնը նոյն հանդէսը կատարեց Կուր գետի ափին կառուցված Յորդանանում, հանդիսադրութեամբ Վրաստանի էկզարխ Ինոկենտի արքեպիսկոպոսի։

◆ Այսօր տեղի կունենայ Նորահաստատ Թանգարանական Ընկերութեան առաջին ընդհանուր ժողովը։ Նիստը նշանակված է երկրագործութեան մինիստրի լիազորի դիւանատանը (Սերգիևսկայա և Լերմոնտովսկայա փողոցների անկիւն)։ Ալ. Քալանթար կը կարդայ զեկուցում Անդրկովկասի Թռչնապահութեան կարիքների մասին։

◆ Առաջիկայ հինգշաբթի օր, յունվարի 12-ին, տեղի կունենայ Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտեսական և Տնայնագործական Ընկերութեան այս տարվայ առաջին ընդհանուր ժողովը, որտեղ կը կարդացվեն զեկուցումներ Ա. Քալանթարի՝ կօօպերացիայի և ժողովրդական կեանքի մասին, Ա. Աթանասեանի՝ իր կատարած ճանապարհորդութեան մասին դէպի Պետերբուրգ, և Գ. Մուրադեանի՝ ջրի մատակարարութեան մասին Թիֆլիսի, Նախիջևանի և Ջիւանշիրի շրջաններում։

◆ Թիֆլիսի Կրուժօկում ամսիս 6-ին աղնուականների կազմակերպած պարահանդէսը տուել է մինչև այսօր չը տեսնված եկամուտ, որ հասնում է 5000 րուբլու։ Պարահանդէսը իր ներկայութեամբ պատւել է կոմսուհի Ե. Ա. Վորօնցով-Դաշկովա։ Պարահանդէսի զուտ արդիւնքը յատկացվում է առհասարակ վրաց աղնուականութեան չքաւոր սաներին։

◆ Լօրէնցօ Վալէրի ճանաչված է Բարձրագոյն հաճութեամբ իտալական պետութեան գեներալ-հիւպատոս Թիֆլիսում։

◆ Ռուսաստանի հայ-կաթօլիկների առաջնորդ Սարգիս վ. Տէր-Աբրահամեանը պաշտօնական գործերով այս օրերս մեկնեց Պետերբուրգ, ուր բացատրութիւններ կը տայ մինիստրութեանը հայ-կաթօլիկ վարչութեան գործերի մասին։ Սարգիս վարդապետը մի ամսի չափ Պետերբուրգ մնալով կանցնէ արտասահման և ի միջի այլոց կայցելէ Հռոմ, որտեղից կը վերադառնայ Թիֆլիս։

◆ Կիրակի, յունվարի 8-ին, երեկոյեան ժամը 8-ին, կայացաւ Կ. Հ. Բ. Ընկերութեան անդամների ընդհանուր ժողովը, նախագահութեամբ բժշկապ. Բ. Նաւասարդեանի։ Ժողովը, ի միջի այլոց, քննելով Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան առաջարկը՝ յանձնել քաղաքին, Թանգարանում պահելու համար, հանգուցեալ դերասան Ադամեանի իրերը և յիշատակները, որոշեց մերժել։ Միւս որոշումների մասին կը հաղորդենք վաղը։

◆ «Баку» լրագրին հեռախօսով յայտնում են Թիֆլիսից հետևեալը. «Փոխարքան, քննելով կաթողիկոսական ընտրութեան գործը, եզրակացնում է, ի նկատի առնելով անկանոնութիւնները, ընտրութիւնները համարել անկանոն։ Այն հարցը, թէ կաթողիկոսին կընտրեն այժմեան պատգամաւորները թէ՞ նորեր, դեռ ևս պարզված չէ»։

◆ Բարձրագոյն դպրոցի մի ուսանողուհի, որը անհրաժեշտ կարիք ունի մի 100 րուբլու՝ ուսումնավարձ մուծնելու մինչև յունվարի 15-ը, խնդրում է բարեգործ անձանց իրան օգնութեան ձեռք մեկնել։ Նուէրները կարելի է ուղղել «Մշակի» խմբագրութեանը՝ Հ. Առաքելեանին։

◆ Յունվարի 10-ին Թիֆլիսի Հասարակական ակումբում Ա. Մլիքեանի կը կարդայ մի ռեֆերատ հետևեալ թեմայով. «Ժողովրդական շարժումը Չինաստանում վերջին 25 տարվայ ընթացքում»։

◆ Լոյս տեսաւ «Աղբիւր» ամսագրի դեկտեմբեր ամսի համարը, հետևեալ բովանդակութեամբ. «Վաղամեռ տարիք» Յ. Պետրոսեանի, «Պապի օրհնութիւնը» Գ. Մելոյեանի, «Հայրենի խրճիթում» Յ. Աղաբաբի, «Սրբազան գիշերը» թարգմ. Գ. ք. Մկրտումեանի, «Բարի ծաղրածու» Կ. Դովլաթեանի, «Արցունքներ» թարգմ. Գ. Բաբուրեանի «Մէ շահու կխալատա» (Թիֆլիսի բարբառով, նուէր Գ. Սունդուկեանին) Յար. Գասպարեանի և նամակներ «Աղբիւրի» խմբագրութեան։ Այս համարիս կցված է «Աղբիւրի պտուղի» 4-րդ պրակը։ Ներկայ համարի հետ բաժանորդներիս բաժանվեց «Աղբիւրի» յաւելուած «Առողջապահ» թերթի № 8-ը, որի մէջ զետեղված են մի շարք շահեկան յօդուածներ։

◆ «Աղբիւր-Տարազի» խմբագրութեան հրատարակութեամբ լոյս տեսաւ սեղանի մի օրացոյց բազմաթիւ նկարներով։

◆ Պետերբուրգում մարտի 11—16-ը տեղի կունենայ կօօպերացիայի գործիչների համագումարը, որին կը մասնակցեն նաև Թիֆլիսի մի քանի կօօպերատորները։

◆ Խուզարկու ոստիկանութիւնը յունվարի 7-ին ձերբակալեց գրպանահատների գլխաւոր Սիկօ Կապանաձէին, որը Կովկասի Փոխարքայի հրամանով հեռացված էր Կովկասի սահմաններից և ուղարկված էր Ռոստով, որտեղից ինքնակամ վերադարձել էր։ Նա պատասխանատուութեան ենթարկվելուց յետոյ, կրկին Ռոստով կը վերադարձվի։

◆ Կովկասի Հայոց Հրատ. Ընկ. վարչութիւնը խնդրում է մեզ տպել հետևեալը. «Արքունական թատրոնում դեկտեմբերի 22-ին, յօգուտ Կովկասի Հայոց Հրատարակչական Ընկերութեան, ներկայացումից զուտ արդիւնք է մնացել 539 ր. 2 կ., որից 276 ր. 55 կ. մնում է պարտք»։

◆ Յունվարի 5-ին Սուրբ-Մինասի նրբափողոցում Միքայէլ Մանուչարեանին ատրճանակից վիրաւորող շուլավերցի Բաղշօ Բեստուխեանը յունվարի 6-ին ձերբակալվեց Վանքի բակում ոստիկանութեան ձեռք առած միջոցների շնորհիւ։ Վիրաւորված Մանուչարեանը ամսիս 6-ին վախճանվել է Արամեանի հիւանդանոցում։

◆ Մենք արդէն հաղորդել էինք, թէ յունվարի 1-ից «Кавказъ» կիսապաշտօնական թերթը լոյս է տեսնում Ա. Սլիվիցկիի խմբագրութեամբ մեծացրած ծիրքով և նոր ծրագրով։ Թերթի հայկական բաժինը յանձնված է ոչ թէ ուսանող Ռոստակեանին, որը միայն հայկական թատրոնական բաժնի ռեցենզենտն է, այլ ուրիշ կոմպետենտ անձնաւորութեան։

◆ Ստացանք «Բանաստեղծութիւններ» անունով մի նոր գիրք, որ պարունակում է իր մէջ բանաստեղծ Յակոբ Յակոբեանի երկերի ժողովածուն հեղինակի պատկերով։

◆ Մ. Ջմշկեանը խնդրում է մեզ յայտնել, որ ներկայ 1912 թ. իր «Մոցի» օրացոյցները սպառված լինելով ձեռնարկել է երկրորդ տպագրութեան, որը մի քանի օրից պատրաստ կը լինի և անմիջապէս կուղարկվի պատուէր տուողներին։

◆ Թիֆլիս է ժամանել Կարսի օսմանեան փոխ-հիւպատոս Հասան-բէյ։

◆ Պրոֆ. Սիվերսը Թիֆլիսից մեկնեց Պետերբուրգ։ Նա Թիֆլիս կը վերադառնայ մայիսին, երբ և նրա մասնակցութեամբ կը քննվի Թիֆլիսում առևտրական բարձրագոյն դպրոց հիմնելու հարցը։ Սիվերսը Թիֆլիսից կանցնէ Բաթում, ուր երկու ամսվայ ընթացքում կարգի կը բերէ Բաթումի քաղաքային վարչութեան հաշուապահութիւնը։

◆ «Սախալխօ Գազեթի» թերթում (№495) կարդում ենք հետևեալը. «Դերասան Կոտէ Մեսխին, յունվարի 6-ին, Վրաց թատրոնում խօսքերով վիրաւորանք հասցրեց մեր լրագրի տնօրէն Արչիլ Ջաջանաշվիլիին և աշխատակից Դ. Կասրաձէին այն ռեցենզիայի պատճառով, որը «Յուլիոս կայսր» պիէսի առիթով իբրև բանասիրական էինք տպագրել անցեալ համարներում։ Այս ցաւալի միջադէպի առիթով երէկ վրաց բեմի դերասան Վալ. Գունիան ցաւակցութիւն յայտնեց»։

◆ Օդեսայի «սօիւզնիկ ակադեմիստների» ակումբը փակվել է։

◆ Բագուից գրում են մեզ հետևեալը. «Փետրվարի վերջերին մի քանի գրականասէրների խմբագրութեամբ այստեղ լոյս է տեսնելու գրա-գեղարուեստական մի ժողովածու «Բոցբոջ» անունով, ուր մեծ մասամբ տեղաւորվելու են սկսնակ գրողների աշխատութիւնները։ Նիւթեր (արձակ և չափածոյ) ուղարկել հետևեալ հասցէով՝ Баку, улица Гоголя, д. № 11, Смбату Юзбашу»։

◆ Թուրք կոմպօզիտոր [illegible] Հաջիբէկովը գրել է մի նոր օպերա թուրք լեզուով՝ «Շահ-Աբաս» վերնագրով։

◆ Վերջերս Բագւում ձերբակալված «Наука» ընկերութեան անդամներից մի քանիսը դատի են ենթարկվում՝ համաձայն քրէական պատժագրքի 102-րդ յօդուածի։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Արքունական Թատրոնում

Կիրակի, յունվարի 8-ին, տաղանդաւոր դերասանուհի Ալեչկոյի բենեֆիսին տրվեց Պուչինիի «Տօսկա» օպերան։ Տիկին Ալեչկօն, անշուշտ, Թիֆլիսի հասարակութեան սիրեցեալն է, որովհետև դժուար թէ լինէր աւելի մեծ սրտագին և հանդիսաւոր ընդունելութիւն, քան ինչ որ ցոյց տուեց նրան Թիֆլիսի հասարակութիւնը։ Նրա աջողութիւնները կախված են ոչ այնքան նրա ձայնական ձիրքերից, որքան նրա արտակարգ տաղանդաւոր, մտածված խաղից և հարուստ միմիկայից։ Ինչ դերի մէջ և տ. Ալեչկօն հանդէս է գալիս, լինի դա Աիդայի, թէ Թամարի և թէ Տօսկայի դերերում, դուք ստանում էք միշտ ամբողջական գեղարուեստական տիպ, ինչ որ չէ կարելի ասել նրա շատ պարտնեօրների մասին։ Դերասանուհին ստացաւ բազմաթիւ թանգագին ընծաներ և ծաղկեայ փունջեր ու պսակներ։

—

Արտիստական Թատրոնում

Յունվարի 7-ին օպերէտային խմբի պրեմիեր-արտիստ Բարստովի բենեֆիսն էր։ Խաղացվեց Լեգարի ամենալաւագոյն օպերէտաներից մէկը՝ «Веселая вдова»-ն։

Բենեֆիցիանտը, որ ստանձնել էր կոմս Դանիլօյի դերը, երգեց և խաղաց շատ զգացված՝ արժանանալով թանգարժէք ընծաների և բուռն ծափահարութեան։

Լենսկայա-Կլավէրնա հարուստ այրի կնոջ դերում խիստ տպաւորիչ էր։ Հասարակութիւնը երկարատև ծափահարութիւններով վարձատրեց ներկայ օպերէտային խմբի զարդը կազմող այդ երգչուհուն։

Ռաֆալսկին այդ երեկոյ ևս երգեց օրվայ չարիքների շուրջը պտտող կուպլէտներ՝ խիստ հաճելի տպաւորութիւն թողնելով և բուռն ծիծաղ պատճառելով ներկայ հասարակութեանը։

Ներկայացումը անցաւ շատ աջող։ Ռէժիսօրական մասի կողմից չէր խնայված ոչ մի ջանք։

Թատրոնը ամբողջապէս լի էր հասարակութեամբ։ X.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, 4 յունվարի

Վերջին օրերս «Մշակում» տպվեցին մի շարք յօդուածներ «Կաթողիկոսական ընտրութեան իսկական պատկերը» վերնագրով և Հ. Ա. ստորագրութեամբ։

Յօդուածների բովանդակութիւնը ակամայ ներշնչում է այն միտքը, որ աւելի յարմար կը լինէր, եթէ հեղինակը վերնագրէր այսպէս. «Կաթողիկոսական ընտրութեան պատկերի իսկական աղաւաղումն»։

Այդ տեսակ վերնագիրը շատ ճիշդ կը լինէր, որովհետև Հ. Ա.-ի յօդուածների մէջ արդարութիւնը ու ճշմարտութիւնը խաչված են և իրականութիւնը յեղաշրջված։

Թէ ո՛ր աստիճանի իրողութիւնը աղաւաղված է Հ. Ա.-ի գրութիւնների մէջ, այդ բանում համոզվելու համար բաւական է նոյնիսկ մի քանի օրինակ բերել։

1) Հ. Ա. ամեն կերպ ճգնում է հաւատացնել ընթերցող հասարակութեանը, որ ես եմ խանգարել հաշտութեանը մեծամասնութեան և փոքրամասնութեան մէջ։ Բայց որքան անարդարութիւն կայ այս խօսքերում, որքան գիտակցաբար ու գիտաւորեալ կերպով [illegible] է տրված իսկութիւնը։

Որ ես շատ ջանքեր եմ գործ դրել մեծամասնութեան և փոքրամասնութեան մէջ համաձայնութիւն կայացնելու համար, որ ես այդ նպատակով պատրաստ եմ եղել նոյնիսկ կատարել փոքրամասնութեան պահանջը, մտցնելով Օրմանեան սրբազանի անունը քառանուն ցանկի մէջ, այդ պարզ կերպով հաստատվում է պաշտօնական արձանագրութեամբ, որը կազմված է դեկտեմբերի 12-ին, ընտրութեան վերջին օրը, քառանուն ցանկի քուէարկութիւնից առաջ. այդ մասին յիշած եմ պատասխանիս մէջ «Մշակում» № 280.

Արձանագրութեան մէջ ի միջի այլոց ասված է հետևեալը. «Ատենապետը (այսինքն ես) յանուն ազգային շահերի կարևոր համարեց իր կողմից նորէն ջանքեր գործ դնել համաձայնութեան գալու, նոյն իսկ իր կողմից առաջարկեց դնել քառանուն ցանկի մէջ Օրմանեան սրբազանի անունը։ Ժողովականները խիստ հոգեկան ճնշման ներքոյ եկան այն համոզման, որ անհնարին է դնել Օրմանեանի անունը»։

2) Հ. Ա. գրում է «Մշակի» № 288-ում, թէ իբր Սաթունեանը, Աստրախանի թեմից ընտրված պատգամաւորը, անուանել է իմ դերը հաշտութեան գործում տգեղ օրմանեանականների առաջ, լինելով ինքը հակաօրմանեանական։ Բայց նոյն Սաթունեանը ինձ ուղղած հեռագրով Եկատերինօդարից չէ հաստատում Հ. Ա.-ի յիշեալ խօսքերը։

3) Փոքրամասնութեան պատկանող օրմանեանական պատգամաւոր բժ. Թ. Զաքարեանը մի գրութեամբ, ինձ ուղղված, հաղորդում է, որ նա անձամբ և ուրիշների հետ ունեցած խօսակցութիւններից եկել է այն համոզման, որ ես և Ա. Խատիսեանը անկեղծ կերպով աշխատում էինք և ջանքեր գործ դնում, որ մեծամասնութեան և փոքրամասնութեան մէջ կայանայ համաձայնութիւն, և որ մենք պատրաստ ենք եղել ընդունել փոքրամասնութեան առաջարկութիւնը, միայն թէ պառակտումն չը լինի։

4) Միանգամայն ճիշդ չէ և այն, որ իբր ես հրաւիրել եմ թիւրքահայ պատգամաւորներին Կ. Հ. Բ. Ընկ. յոբելեանական ընթրիքին, իբրև պատւաւոր հիւրեր, և ինքնագլուխ, և թէ այդ հրաւէրը խանգարվել է շնորհիւ խորհրդի միւս անդամների «աչալրջութեան» և ընդդիմադրութեան։

Ոչ ես հրաւիրած եմ եղել թիւրքահայ պատգամաւորներին յոբելեանական ընթրիքի և ոչ էլ խորհրդի անդամները հակառակութիւն են ցոյց տուած. այդ մասին խօսք չի եղած։ Խորհուրդը իր նիստում, որը կայացել է դեկտեմբերի 31-ին, որոշել է հերքել «Մշակում» այդ անհիմն լուրը։

Աւելորդ եմ համարում կանգ առնել միւս կէտերի վրայ Հ. Ա.-ի յօդուածների։ Ես ձեռքիս տակ ունեմ բազմաթիւ ջախջախիչ հաստատութիւններ և փաստեր՝ հերքելու բոլոր յարձակումները իմ դէմ, բայց ի նկատի առնելով Հ. Ա.-ի բանակռւի սովորական և նրան յատուկ եղանակներն ու միջոցները՝ հրաժարվելով հրաժարվում եմ բանակռւի մէջ մտնել նրա հետ, և նրա բոլոր գրութիւններին իմ միակ պատասխանը այսուհետև կը լինի լռութիւնը։

Օգտվելով դէպքից, հարկաւոր եմ համարում մի երկու խօսքով էլ պատասխանել Լևոն Վարազեանին, որը «Մշակի» № 290-ում զետեղել է մի բաց նամակ իմ հասցէին՝ կրկին կաթողիկոսական խնդրի առիթով։

Շատ սխալվում էք, յարգելի Վարազեան, ենթադրելով թէ իբր ես կրքերի ազդեցութեան տակ եմ գտնվում Օրմանեան սրբազանի կաթողիկոսական թեկնածութեան հարցում։ Օրմանեան սրբազանը կարող է համարվել կրթված, խելացի, իրապէս և մի խօսքով կարող անձնաւորութիւն, սակայն ես իմ անձնական համոզմունքով յարմար չեմ գտնում նրան կաթողիկոսութեան համար։

Այստեղ կարևորագոյնը սկզբունքի և ուղղութեան խնդիրն է։

Այս համոզմունքը ես կազմել եմ ի նկատի առնելով նրա պատրիարքութիւնը և շատ տեղեկութիւններ, որ ստացել եմ զանազան տեսակ աղբիւրներից։ Ի միջի այլոց ես ի նկատի եմ առել հանգուցեալ Խրիմեան և Իզմիրլեան կաթողիկոսների հեղինակաւոր կարծիքները և այն բացատրութիւններն ու փաստերը, որ տուել են ինձ վերջին երկու կաթողիկոսական ընտրութիւններին Թիւրքիայից, բուն երկրից եկած պատգամաւորներից շատերը, որոնք, հարկաւոր եմ համարում աւելացնել, տարբեր դաւանանքների և ուղղութեան տէր անձնաւորութիւններ են եղել, հետևապէս մի տեսակէտով չէին նայել խնդրի վրայ։ Պարզ է, որ ես գործել եմ ոչ թէ կրքերի ազդեցութեան տակ, ոչ թէ այս կամ այն խմբակցութեան յարելու համար, այլ որովհետև այդպէս թելադրել է ինձ իմ խիղճս, այդպէս է եղել իմ խորին համոզմունքը, որը գուցէ ուրիշների տեսակէտից սխալ է, բայց ինձ համար առ այժմ մնում է անխախտելի։

Պէտք է յարգանք ունենալ դէպի ուրիշների կարծիքը և համոզմունքը, այլ ոչ թէ յետին մտքեր փնտռել և վատ գոյներով ներկայացնել ուրիշի բռնած դիրքը հասարակական խնդիրներում։

Sapienti sat.

Ս. Յարութիւնեանց

ԻՄ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Տպագրելով Ս. Յարութիւնեանի նամակը, հարկ ենք համարում յայտնել, որ այդ նամակը ոչ մի կերպով չէ խախտում մեր ասածների ճշգրութիւնը նրա մասին և հերքում մեր առաջ բերած փաստերը, այնպէս որ մենք մնում ենք այն համոզման մէջ, որ կաթողիկոսական ընտրութիւնների ժամանակ Ս. Յարութիւնեան երկդիմի և պախարակելի դեր էր կատարում իբրև անհատ, անկօրրեկտ և աչառու վարմունք ունէր իբրև խորհրդակցական ժողովների ատենապետ և գործում էր ըստ ամենայնի ի հաճոյս այն վոհմակային խմբակի, որի պարագլուխներն էին Միհրդատ Հայկազնի և Եր. Տէր-Անդրէասեանի պէս արատաւորված և վատահամբաւ անձինք։

Մեր յօդուածների մէջ մենք այն իրողութիւնն էինք մերկացրել, որ Ս. Յարութիւնեան թէև մեր՝ փոքրամասնութեան անդամների ներկայութեամբ աշխատում էր ամեն կերպ ցոյց տալ, որ ինքը ցանկացող է համերաշխութեան, որ ինքն անաչառ դիրք է կամենում բռնել, որ յորդորում է մեծամասնութեան մարզված փերերին՝ զիջել և ընդունել փոքրամասնութեան առաջարկը, բայց, ի ներքուստ, ծածուկ, մեծամասնականների կամ իր խմբակցութեան հետ առանձին մնացած ժամանակ, հակառակն էր գործում և ամեն կերպ աշխատում, որ փոքրամասնութեան առաջարկը չը յարգվի։ Իբրև փաստեր առաջ էինք բերել 1) այն հանգամանքը, որ մեծամասնական ֆրակցիայի ժողովում, որ գումարված էր քննելու մեր առաջարկը և որտեղից մենք բոլոր 28 բողոքողներս բացակայ էինք, Ս. Յարութիւնեան ոչ մի ջանք և քայլ չէր արել՝ համոզելու ժողովը, և գաղտնի քուէարկութեամբ եղած որոշումը՝ մերժել մեր առաջարկը՝ եղել էր միաձայն. 2) Ս. Յարութիւնեանի բռնած դիրքը և ուղղութիւնը այդ ժողովում և առ հասարակ հաշտութեան գործում այնքան վրդովեցուցիչ էր իր երկդիմութեամբ, որ Ն. Սաթունեանը չը քաշվեց փոքրամասնութեան ֆրակցիայի ժողովում, ուր ներկայ էին մօտ 20 հոգի, արտայայտել իր վրդովմունքը նրա երկդիմի և երկերեսանի վարմունքի մասին և արտասանել այն խօսքերը, որ ես առաջ եմ բերել իմ տպաւորութիւնների մէջ. 3) Ս. Յարութիւնեան, սեղանատանը՝ երբ իրան կարծում էր միայն «իւրայինների» մէջ, արտասանել է մի ճառ, որ Վ. Թէքէեանը անուանեց «ամբոխավարական» և որի մէջ նա, անուանելով մեզ՝ Օրմանեանի կանդիդատութիւնը պաշտպանողներիս՝ «թշնամիներ», յորդորել էր «իւրայիններին» երբէք չը զիջել և տեղի չը տալ. 4) նա, որպէս թէ կատակի ձևով, սպառնալիք էր կարդացել Անանիա արքեպիսկոպոսին և 5) նա ինքնագլուխ հրաւիրել էր թիւրքահայ պատգամաւորներին իբրև պատուաւոր հիւրերի, ի պատիւ Կ. Հ. Բ. Ընկ. տրուելի ընթրիքին, կամենալով դրանով մի տեսակ պատիւ ցոյց տուած լինել թիւրքահայ պատգամաւորներին, որպէս թէ Թիֆլիսի հայ հասարակութեան կողմից։

Արդ, ինչո՞վ է հերքում Ս. Յարութիւնեանը այս ամենը։ Ոչնչով։ Նախ, նա միանգամայն լռութեան է տալիս սեղանատան արտասանած ամբոխավարական ճառի և Անանիա արքեպիսկոպոսին արած «կատակային» սպառնալիքի հանգամանքները, իսկ միւս փաստերի մասին իբրև հերքումն առաջ է բերում, այն ևս բերանացի (голословно), 1) Ն. Սաթունեանի հեռագիրը, 2) բժ. Թ. Զաքարեանի նամակը։ Թէ ինչ են այդ հեռագրի և նամակի բովանդակութիւնները, մեզ մնում է անյայտ։ Անշուշտ, ինքը Ս. Յարութիւնեանը հեռագրել և գրել է որևէ բան թէ Ն. Սաթունեանին և թէ բժ. Թ. Զաքարեանին և նրանցից ստացել պատասխան։ Եթէ նա, Ս. Յարութիւնեանը, բարեհաճէր իր հերքման մէջ առաջ բերել իր գրածների և այդ երկու պարոնների պատասխանների բովանդակութիւնը, այն ժամանակ միայն մենք հնարաւորութիւն կունենայինք տեսնել և համոզվել, թէ, արդարև, նրանց վերագրված վկայութիւնները ճիշդ են։ Այն, ինչ որ արտասանել է Ն. Սաթունեանը Ս. Յարութիւնեանի մասին, եղել է ներկայութեամբ մօտ 20 անձանց, որոնք լսել են իրանց ականջով և վկայ են և որոնց վկայութեանը մենք կոչ կանենք, երբ Ս. Յարութիւնեանը կը հրատարակէ թէ Ն. Սաթունեանի հեռագիրը և թէ բժ. Թ. Զաքարեանի նամակը իր կողմից նրանց արած հարցմունքներով։

Մենք համոզված ենք, որ բժ. Թ. Զաքարեանը գրել է այն, ինչ նա ասել է և մեր թղթակից Ս. Գարագաշին, որի նամակը կը տպվի վաղը «Մշակում»։ Ինչպէս կը տեսնեն ընթերցողները, բժ. Զաքարեանը ասել է այն, ինչ որ մենք ես ասել ենք մեր տպաւորութիւնների մէջ, այսինքն նա հաստատել է մեր ասածը Ս. Յարութիւնեանի երկդիմութեան մասին։

Գալով Կ. Հ. Բ. Ընկ. խորհրդի պաշտօնական գրութեան, որ նոյնպէս վաղը կը տպվի, պէտք է ասենք, որ դա ևս ոչ մի կերպով չէ հերքում մեր ասածը, այլ, եթէ կամենաք, անուղղակի կերպով հաստատում է մեր ասածը։ Խորհուրդը ասում է, թէ «Ս. Յարութիւնեանը թիւրքահայ պատգամաւորներին հրաւիրելու հարցը խորհրդի քննութեան առարկայ չէ դարձել»

[illegible]

ՕՐՎԱՑ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

[illegible]

✦ «Бирж. Вѣд.» լրագրի հաղորդում են, որ ... լիացի դրամատէրերի միջև կատարվող բանակցութիւնները անդրպարսկական երկաթուղագիծ կառուցելու մասին այն աստիճան առաջ են գնացել, որ կազմվել է «Société d'études» անունով մի ընկերութիւն, որը արդէն ա-պահովապէս կազմակերպված կարելի է համարել։ Գերմանական կապիտալի մասնակցութիւնը այս գործի մէջ, մերժված է։ Աշխատանքներին կը ձեռնարկեն երկու ամսից յետոյ։

✦ «Н. В.» հաղորդում է, որ Ռուսաստանը միայն այն ժամանակ կը ճանաչէ չին հանրապետութիւնը, երբ կայսրը գահից կը հրաժարվի։

✦ Վիէննայում հաստատում են այն լուրը, թէ երբ մօտ ապագայում Եա-պօնիան պիտի գրաւէ Կվանտունը։

✦ Եապօնական տեղեկութիւններին նայած չինական կայսրուհին հրամայել է պատրաստել գահից հրաժարվելու հրովարտակ։ Այս խնդիրը վերջնականապէս կորոշվի Իւանշիկայի ապաքինումից յետոյ։

✦ Իշխանների և յայտնի մանջուրների մի խումբ պահանջել է Իւանշիկայից խիստ կռիւ մղել հանրապետականների դէմ։

✦ Մինիստրական խորհուրդը մտադրութիւն ունի Լ. Ն. Տօլստոյի այրիին նշանակել ցմահ տարեկան 7000 ր. կենսաթոշակ։

✦ Յունվարի 6-ին, Պետերբուրգում ատրճանակից ինքնասպանութիւն է գործել 1905 թ. յունվարեան Կրօրգեան բանւորական կազմակերպութեան մասնակից Կօնստանտինօվը, որը գործակից էր Գապօնին։ Բանտ նստելուց յետոյ, նա ծառայութեան էր մտել պահնորդական բաժինը։

✦ Լօնդօնից հաղորդում են, որ պետական քարտուղար Գրէյը հրաժարական պիտի տայ։

✦ Գերմանական րէյխստագի վերջին ընտրութիւնների արդիւնքը ստուգելուց յետոյ պարզվել է, որ սօցիալ-դեմօկրատները ապահովապէս ձեռք են բերել 128 տեղ։ Պահպանողականները կորցրել են 60 տեղ։ Սպասում են, որ սօցիալիստների դէմ ձեռք կառնվեն խիստ միջոցներ։

✦ Օսմանեան պարլամենտի պատգամաւորները երկիւղ կրելով ձերբակալվելուց հեռացել են Կ. Պօլսից։ Մայրաքաղաքի պաշտպանութիւնը ուժեղացված է։ Պարլամենտը շրջապատված է ոստիկանութեամբ։ Սպասվում է անհաբեկման գործողութիւններ երիտասարդ-թիւրքերի կողմից։

✦ Բէլգիական լրագրները տպագրել են սպանական բարձրագոյն դատարանի վճիռը, որով արդար է ճանաչ-ված մահապատժի դատապարտված սենատոր Ֆերերը։

✦ «Каспій» լրագրի այն համարը, որը վերջերս հրատարակվեց՝ յատկացնելով իր ամբողջ եկամուտը Ռուսաստանի սովեալների օգտին, մեծ քանակութեամբ տարածվել է։

✦ Վլադիկավկազի դատարանի նախագահը, որի նախագահութեամբ արձակվեց Իշխ. Դադէշկէլիանիի դատավճիռը, Պետերբուրգ է կանչված. նա իր հետ պիտի տանէ և ամբողջ գործը։ Լուրեր են պտտում, որ վճիռը կարող է բեկվել։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ.

4, 5 և 6 յունվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Մարինսկի թատրոնում «Տրիստան և Իզօլդա» օպերայի ներկայացման ժամանակ տախտակամածը քանդվեց, որի հետևանքով դերասան Սիբիրեակօվը ստացաւ ուղեղի ցնցում և ջարդուածք ամբողջ մարմնից։ Վնասվեցին նաև 20 մարդ։

Նկարիչների համառուսական համագումարը փակվեց։

Բագուի նահանգական դատարանում մարտի 13-ին քննվելու է Թագիեվի գործը։ Թագիեվը մեղադրվում է ինժեներ Բէբուտօվին չարչարելու մէջ։

ԼՕՆԴՕՆ։ «Վէրիա» շոգենաւը Սվանսի մօտերը ընդհարվեց մի անյայտ նաւի հետ և ջրասոյզ արաւ նրան։ Խորտակված նաւի հետ միասին խեղդվեցին 11 հոգի։

ՄՕՍԿՎԱ։ Կայսերական թատրոնների վերատեսուչը դերասանուհի Ֆէդօտօվային յանձնվեց նրա կիսադարեան ծառայութեան համար կայսրից շնորհված գոհարազարդ շքանշանը Անդրէեվեան ժապաւէնի վրա։

7 յունվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Գիշերս ժողովրդական տան նոր թատրոնում անյայտ պատճառից հրդեհ ծագեց։ Այրվեց ամբողջ բեմը, «Սեվաստօպօլ» պիէսի դեկօրացիան և փայտեայ մասերը։ Վնասը մօտ 130,000 ր. է։

8 յունվարի

ԲԵՐԼԻՆ։ Նանսէնը աշխարհագրական ընկերութեան մէջ կարդաց զեկուցում Հիւսիսային Ամերիկայի առաջին յայտնագործման մասին և ապացուցանում է, որ նորվէգացիները առաջինն են անցել օվկիանոսը և Ամերիկա մտել նախ քան Կօլումբոսը։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՑԱՅՏՆՈՒՄ Է

—

Բենդերգեազ Ռուստամզալէ. Մնացական Գրիգորեանին.—Դուք ուղարկել էք 10 ր. «Մշակի» բաժանորդագին, բայց Բագուից Արգար Յովհաննիսեանն էլ ուղարկել է ձեր տեղ 10 ր.։ Կարգադրեցէք ինչ անել երկրորդ 10 րուբլին։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԲԺԻՇԿ
Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Մասնագէտ սիֆիլիս (606), միզասեռական վեներական և կաշուի հիւանդութիւնների։ Էլեկտրաբուժութիւն։
Ընդունել (12½—2 ժ. ցերեկվայ։
լութիւնը (5—7 ժ. երեկոյեան։
ամեն օր (Կանանց համար՝ 2—3 ժ. ցեր.
ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ առ. ժ. 9—10-ը։
Սօլօլակ, Բէբուտօվսկայա, № 33 (անկիւն Պասկէվիչի փողոցի)։ Տէլէֆօն № 1175.
(Ե. Հ.Կ.) 888. 100—50

ԲԺԻՇԿ
Ց. ՄԵԼԻՔ-ՆՈՒԲԱՐԵԱՆ
(ՏԷՐ-ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ)
Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւններ
(Մասնագիտ. ԹՈՔԵՐԻ հիւանդութիւններ)
Ընդունել (առաւօտեան ժ. 12—1-ը։
լութիւնը (երեկոյեան ժ. 4—6-ը։
Բէբուտօվսկայա, № 66.
(Ա.Օ.) 105. 100—54

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

АНУЗОЛЬ
МАРКА УТВЕРЖД. ГЕДЕКЕ и Ко. ПРАВИТ. № 4530.
ПРОСИМЪ ОТВЕРГАТЬ ПОДДѢЛКИ И ВСЯКІЯ ПОДРАЖАНІЯ И ТРЕБОВАТЬ ТОЛЬКО НАСТОЯЩІЯ СЪ ОХРАН. КЛЕЙМОМЪ СЪ ТАМОЖ. ПЛОМБОЙ РУССКАГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.
СВѢЧИ
АНУЗОЛЬ
ГЕДЕКЕ и Ко.
РЕКОМ. ДЛЯ БЫСТРАГО, УДОБНАГО И БЕЗБОЛѢЗНЕННАГО ИЗЛЕЧЕНІЯ
ГЕМОРРОЯ
Это испытанное, благотворно-дѣйствующее средство признано врачами за лучшее. Цѣна 1 р. 75 к.
Продажа въ аптекахъ и лучш. аптекар. магазин.
ПРЕДСТАВИТЕЛЬ ВЪ РОССІИ
пров. Э. ЮРГЕНСЪ.
Волхонка, МОСКВА.
(M. 10873) 12—1 (10.)

ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ
ՁԱՂ ՄԱՐԴԻԿԸ
ՈՐՊԷՍԶԻ ՆԻՀԱՐԵՆ,
գործ են ածում միակ փորձված «Դ-ր Մարկօնի դեղափոշին»։ Չը պէտք է փորձեր անել զանազան անյայտ և ռէկլամի առարկայ դեղերի հետ, որոնք վնասում են առողջութեանը և չեն հետազօտված գիտութեան կողմից։
Դ-ր Մարկօնի դեղափոշին միշտ օգնում է և երբէք վնաս չէ առաջացնում։ Նա գովաբանված է գիտութեան ներկայացուցիչների կողմից։
Ծախվում է Ռուսաստանի բոլոր դեղատներում և դեղատնային խանութներում։
Իսկականը միայն «Փակիր Ընկ. Բեռլինում» ֆաբր. մարկայով, որ գտնվում է իւրաքանչիւր արկղիկի վրա։
Արկղիկը՝ մի ամիս բաւականացող՝ գինը 3 ր., երրեակ մեծութեանը՝ 7 րուբ.։
Գլխաւոր պահեստը ամբողջ Ռուսաստանի համար. МОСКВА. Е. БЕВЕРЪ. Покровка, д. Арбатскихъ.
(Ե.) (M. 488975) 10—3

ՀԱՇՒԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ
Գ. և Մ.
ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆՆԵՐԻ
Նիկօլայէվսկայա, № 36.
(Ա.Օ) 1212. 25—4

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1912 ГОДЪ
(III-й годъ изданія) на
ЖЕНСКОЕ ДѢЛО
ВЪ ТЕЧЕНІЕ 1912 г. ПОДПИСЧИКИ ПОЛУЧАТЪ:
24 иллюстрированныхъ номера по программѣ: публицистика, педагогика, гигіена, беллетристика, театръ и искусство, исторія, критика, библіографія, спортъ, отдѣлъ модныхъ туалетовъ (свыше 800 новѣйшихъ моделей), прикладное искусство и смѣсь.
2 сезонныхъ модныхъ альбома, одинъ весною, а другой осенью, куда войдутъ свыше 1200 послѣднихъ фасоновъ полнаго дамскаго и дѣтскаго гардероба съ подробнымъ описаніемъ всѣхъ фасоновъ.
6 выкроечныхъ листовъ, не менѣе 18 чертежей въ натурал. величину дамскихъ и дѣтскихъ вещей.
12 вырѣзныхъ выкроекъ новостей сезона въ натур. величину съ чертеж. и подр. наставленіями.
2 альбома изящныхъ рукодѣлій, куда войдутъ новѣйшіе виды женскихъ рукодѣлій съ необходимыми указаніями и разъясненіями.
1 полный курсъ шляпнаго искусства. Подробное изложеніе курса, дополненное множествомъ иллюстрацій. Эта книга—самоучитель появится впервые на русскомъ языкѣ въ нашемъ изданіи; она дастъ возможность каждой женщинѣ безъ посторонней помощи научиться шляпному искусству.
ПОДПИСНАЯ ЦѢНА НА ГОДЪ со всѣми приложеніями съ доставкой и пересылкой 5 рублей.
РАЗСРОЧКА ПЛАТЕЖА НЕ ДОПУСКАЕТСЯ.
Подписчики, желающіе получить сверхъ перечисленнаго полную энциклопедію женскихъ рукодѣлій (всѣ виды рукодѣлій съ подробнымъ пояснительнымъ текстомъ, около 40 печатныхъ листовъ, подраздѣленныхъ на 20 главъ, свыше 1000 иллюстрацій), доплачиваютъ къ подписной платѣ—2 р., т. е. переводятъ единовременно—7 рублей.—Желающіе-же получить полный курсъ кройки и шитья по новѣйшей упрощенной французской методѣ доплачиваютъ—1 рубль.
Въ отдѣльности „Энцикл. женск. рукодѣлій" стоитъ съ перес. 3 р. 40 коп., а „Курсъ кройки и шитья"—2 р. 30 к.
Подписка принимается во всѣхъ почтово-телеграфныхъ конторахъ и въ книжныхъ магазинахъ.
Главная контора журнала „ЖЕНСКОЕ ДѢЛО", Москва, Кузнецкій пер., 3.

1206. 3—2 (10, 20)

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԱՆՕՆԻՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Աւտոմօբիլային հաղորդակցութեան Կովկասում
ԱՒՏՕՄՕԲԻԼՆԵՐԻ ՁՄԵՌԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
Նոյեմբերի 2/15-ից 1911 թ.
ԲՈՐՋՈՄԻ, ԱԽԱԼՑԽԱՅԻ և ԱԲԱՍԹՈՒՄԱՆԻ միջև։
Բօրժօմից Ախալցխա մեկնումը ամեն օր, երեկ. ժամը 4-ին։
Ախալցխայից Բօրժօմ մեկնումը առաւօտեան ժամը 9-ին։
Ախալցխայից կիրակի օրերը, աւտոմօբիլը կը գնայ մինչև Աբասթումանն և կը վերադառնայ ... Ձարաթական մէկ անգամ, ուրբաթ օրերը, աւտոմօբիլը կը գնայ մինչև Աբասթուման և կը վերադառնայ հետևեալ օրը՝ շաբաթ, առ. ժամը 8-ին, մտնելով նաև Ախալցխա առ. մօտ ժամը 9-ին։
ԳՆԵՐԸ { Բօրժօմ—Աբասթուման՝ 5 րուբլի։
Բօրժօմ—Ախալցխա՝ 3 րուբլի։
Ախալցխա—Աբասթուման՝ 2 րուբլի։ }
Բագաժի համար՝ առանց արտօնեալ 1 պուդի՝ իւրաքանչիւր պուդին 50 կ.։
(Ե.Հ.Չ.Կ.) 1066. 4—3

ГУНЯДИ ЯНОСЪ
ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԽՄԿԱԿԱՆ ԴԱՌՆ ՋՈՒՐ
ԱՄԵՆԱԼԱՒ ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ
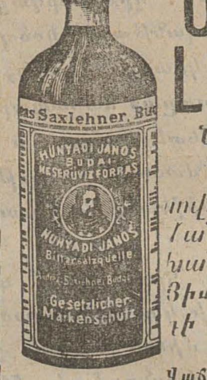

ՆՈՒՐԲ, ԴՈՒՐԵԿԱՆ ԵՒ ՈՒՂԻՂ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԱՇԱԼԻ ՄԻՋՈՑ
սովորական եւ պատահական փորկապութեան ժամանակ, արիւնոտութեան,—չաղութեան, ստամոքսի խանգարման, լեարդի հիւանդութեան ժամ. եւ այլն։ Յիսնամեայ գործունէութիւնը ապացուցել է Հունեադի Եանօս ջրի առաւելութիւնը այդօրինակ բոլոր ջրերի վերաբերմամբ։
Վաճառվում է աշխարհիս բոլոր դեղատներում եւ դեղատն. խանութ.։
9—2 (M. 484763)

Առևտրի եւ Արդիւնաբերութեան Մինիստր. տնօրէնութեան ներքոյ գտնվող
Տ. Մ. ՓԻԼՕՅԵԱՆԻ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿՈՒՐՍԵՐՈՒՄ
Թիֆլիս, Միխայէլեան պր. 24/4. Տէլէֆօն № 976.
Տալիս են երկսեռ անձերին մասնագիտական առևտրական կրթութիւն։
Դասընթացքն աւարտողներին տրվում են ատտեստատներ։
Գործնական պարապմունքները կատարվում են կուրսերում՝ Լօնդօնի Pitman և Պարիզի Pigier դպրոցների ձևով կազմակերպված Muster-Comptoir-ում։ Նիւթերն աւանդվում են բէյալ կեանքից։ Առարկաներն են. ա) պարտադիր. 1) Հաշւապահութիւն (պարզ, իտալ., գերմ., ֆրանս., ամերիկակ., բանկային և գործարանական). 2) Առևտրական թւաբանութիւն. 3) Քաղաքատնտեսութիւն. 4) Օրէնսգիտութիւն (առևտրական իրաւունք, մուրհակի կանօնադրութիւն). 5) Առևտրական թղթակցութիւն. 6) Թւաբանութիւն համրիչի վրա. 7) Վայելչագրութիւն, արագագրութիւն (ամենավատ ձեռքի ուղղումն), բ) ոչ-պարտադիր. 1) Օտար լեզուներ. 2) սղագրութիւն. 3) գրամեքենագրութիւն (ռեմինգտոն և այլ.) և 4) առևտր. թղթակցութիւն օտար լեզուներով։ Զբաղմունքները կատարվում են և զատ-զատ։ Ունկնդիրների թւի շատութեան պատճառով բացվում է երկրորդ զուգընթաց բաժանմունք, որը մանաւանդ յարմար է օտարաքաղաքացիների համար։ Ունկնդիրների թիւը սահմանափակված է։ Պարապմունքների սկիզբը յունվարի 15-ին։ Խնդիրների ընդունելութիւնը առ. ժամը 10—12-ը և երեկ. 4—7-ը։ Ծրագիրը և կանոններն ուղարկվում և արվում են ձրիաբար կուրսերի շէնքում։
(Ա. Օ.) 1193. C—10

Блоокеръ Какао
ԹԷՅԻՑ ԵՒ ՍՈՒՐՃԻՑ ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՅՆ
ՈՉ ՄԻԱՅՆ ԻՐ ԴՈՒՐԵԿԱՆ ՀԱՄՈՎ,
ԱՅԼ ԵՒ ԻՐ ՍՆՆԴԱՐԱՐՈՒԹԵԱՄԲ։
Վաճառվում է կօլօնիալ դեղատնային ապրանքների բոլոր խանութներում։
ԹԻԹԵՂԵԱՅ ԱՐԿՂԻԿՆԵՐՈՒՄ 1/1, 1/2, 1/4, 1/8 Ֆ.։
Գլխաւոր պահեստը՝ Առևտրական Տուն «ԵԱՎԱ», Ս.-Պետերբուրգ, Մօրսկայա, 38.
(20, դ.11,25, յ.8,22) (П.118330) 1019. 6—5

Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՔԻՄԻԱԿ. ԼԱԲՕՐԱՏՕՐԻԱՆ
Հիմնված 1860 թ.
առաջարկում է նորերս վաճառքի հանված նոր
Պարիզ 1900.

ԾԱՂԿԵԱՅ Օ-ԴԷ-ԿՕԼՕՆ
„ДИВНАЯ АКАЦІЯ"
„НЕЗАБУДЬ МЕНЯ"
„ВОЛШЕБНАЯ ЛИЛІЯ"
Օրիգինալ ուժեղ, հրաշալի եւ տեւողական հոտ։
ԲԱՐՁՐ ՑԱՏԿՈՒԹԻՒՆ
Գլխաւոր պահեստը՝ Кавказское Т-во Торговли Аптекарскими Товарами, Тифлисъ, Баку, Батумъ.
(8.) 4—1

ԱՌԵՒՏՐԻ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆԱԲ. ՄԻՆԻՍՏՐ. ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔՈՅ ԳՏՆՎՈՂ
ՀԱՇՒԱՊԱՀԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐ
Ն. Ո. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆԻ
(Գոյութիւն ունի 1895 թ.)
Հեղինակ առևտրական հաշւապահութեան ձեռնարկի, և զանազան մասնագիտական ձեռնարկների։
Տալիս է երկու սեռի անձանց մասնագիտական առևտրական գիտութիւն 4-ամսեայ դասընթացքում, ամենօրեայ պարապմունքներով։
Դասընթացքներում անցնում են.—Առևտրական և արդիւնաբերութեան զանազան ճիւղերի հաշւապահութիւն, նիւթարդիւնաբերութեան և նիւթագործութեան ճիւղի հետ միասին, զանազան մեթօդներով, կատարեալ իւրացումն կրկնակի իտալական սիստեմով և առևտր. թւաբանութիւն, առևտր. նամակագրութիւն, մուրհակային և առևտրական իրաւունքների, քաղաքատնտեսութիւն, վատ ձեռագրի ուղղումն։
Ոչ պարտադիր առարկաներն են՝ 1) Օտար լեզուներ, 2) Ստենօգրաֆիա (սղագրութիւն) և 3) Ռեմինգտօնի վրա գրել։
Ուսուցիչները բարձր կրթութիւն ստացած մասնագէտներ են, որոնք գործնականապէս և տեսականապէս պատրաստված են ամեն մի առարկայի համար առանձին։
Վկայագրերը տրվում են մինիստրութեան թոյլտւութեամբ։
Պարապմունքների սկիզբը 1912 թ. յունվարի 15-ից։ Խնդրագիրների ընդունելութիւնը ամեն օր առաւօտեան ժամը 9—11-ը, երեկ. 5—7-ը։ Ծրագիրը և կանոնները տրվում և ուղարկվում են ձրիաբար։
Դասընթացքներին կից հաստատված են քիչ պատրաստված անձանց համար առանձին պատրաստողական և լրացուցիչ դասարաններ ռուսաց լեզուի և թւաբանութեան համար։
Անձամբ և նամակներով դիմել՝ Тифлисъ, Учредит. Бухгал. Курсовъ Н. В. Абраамяну, Николаевская, 22, Телефонъ 744.
(Ե. Չ.) 1178. 0—5

ՄՆԱՑՈՒՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ Կ. Հ. Բ. Ը. XXX-ԱՄԵԱԿԻ
«ՏԱՐԱԶ»՝ հոյակապ հրատարակութիւն։ Անհամար պատկերներ թէ կենտրոնի և թէ ճիւղերի։
ԳԻՆԸ 3 Ր.
Մնում են անկատար ճիւղերի վարչութեան այն պատուէրները, որոնք դրամ չեն ուղարկել։ Ձեն կատարվում և վերադիր վճարով պատուէրներ։
Դիմել՝ Бюро Печати, Тифлисъ, Головинскій пр. 41.
(Ե. Չ.) 30 3—3

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный.